

Vergaderjaar 2001–2002

28 295

Voorjaarsnota 2002

Nr. 1

BRIEF VAN DE MINISTER VAN FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 4 april 2002

1. Hoofdpijnen

De Voorjaarsnota geeft een overzicht van wijzigingen in de begroting 2002 als gevolg van nieuwe inzichten. De recente macro-economische inzichten laten een afname van de economische groei zien voor 2002. De systematiek van vaste reële uitgavenkaders bewerkstelligt dat dit geen directe gevolgen heeft voor de voorgenomen uitgaven zoals in de afgelopen Miljoenennota gepresenteerd. De lagere economische groei resulteert wel in een verslechtering van het EMU-saldo. Voor 2002 wordt nu in plaats van een begrotingsoverschot van 1,0% BBP een overschot van 0,1% BBP verwacht.

2. De economische ontwikkeling

Het beeld voor deze voorjaarsnota is gebaseerd op het Centraal Economisch Plan 2002 (CEP) van het CPB. De ramingen in de Miljoenennota 2002 waren gebaseerd op de Macro Economische Verkenningen (MEV).

Op dit moment lijkt het dieptepunt van de conjunctuur in de wereld-economie gepasseerd. In de Verenigde Staten werd in het vierde kwartaal van 2001 weer een positieve groei gerealiseerd. In Europa is de groei-vertragening later ingetreden dan in de Verenigde Staten en naar het zich laat aanzien zal ook het herstel iets later beginnen. Het groeitempo van de Nederlandse economie blijft deels door de verslechterende prijsconcurrentiepositie dit jaar nog wel achter bij het gemiddelde in het eurogebied. Hieraan zijn de reeds enkele jaren sneller stijgende arbeidskosten in vergelijking met omringende landen debet.

Tabel 1 geeft de ramingen weer van de belangrijkste macro-economische variabelen voor de Nederlandse economie, alsmede de mutatie ten opzichte van Miljoenennota 2002.

Tabel 1: macro-economische variabelen voor 2002

	CEP2002	MN (MEV2002)	Mutatie
Volume BBP	1½%	2%	-¾%
Prijs BBP	3½%	3¼%	¼%
CPI	3¼%	2½%	¾%
Contractloon	4%	3¾%	¼%
Werkloosheid (in dzd personen)	290	280	10
Werkgelegenheid (in arbeidsjaren)	½%	¾%	-¼%
Rente	5%	5%	0%

Het CPB raamt de economische groei voor 2002 op 1½% BBP. Ten opzichte van de Miljoenennota 2002 betekent dit een verslechtering voor het lopende jaar met ¾%-punt. Dit is deels het gevolg van de geringe overloop uit 2001, waarin de groei met bijna 1%-punt is tegengevallen ten opzichte van de raming bij Miljoenennota.

De inflatie voor 2002 laat een stijging zien ten opzichte van de MEV, van 2½% naar 3¼%. Dit is met name het gevolg van hogere arbeidskosten per eenheid product en hogere invoerprijzen in 2001. Deze hogere kosten zijn niet geheel doorberekend in 2001 en de verwachting is dat dit in 2002 alsnog gedeeltelijk gebeurt. Desondanks is de inflatieverwachting ruim lager dan de inflatie in 2001 (4½%). De contractloonstijging in 2002 wordt op 4% geraamd hetgeen slechts een geringe afbuiging zou betekenen ten opzichte van 2001. De werkloosheid loopt op van 248 duizend in 2001 tot 290 duizend in 2002, en is daarmee 10 duizend hoger dan bij MEV werd verwacht. Als gevolg van de lage productiegroei in 2001 zal de werkgelegenheid dit jaar beperkt groeien. Deze groei komt naar verwachting volledig voor rekening van de collectieve sector. Voor 2002 raamt het CPB de lange rente op 5%.

3. Uitgavenbeeld

Tabel 2 geeft een overzicht van de uitgavenmutaties die sinds Miljoenennota 2002 zijn opgetreden. Deze mutaties leiden tot een per saldo sluitend uitgavenkader.

Tabel 2 Bijstellingen t.o.v. MN2002

(in miljarden euro's)	2002
Over-/onderschrijding MN2002	0,02
A. Rijksbegroting-eng	
1. Kaderaanpassing	-0,30
2. Nominale ontwikkeling	0,25
3. Rente	0,24
4. EU-afdrachten	-0,80
5. HGIS	-0,09
6. GF/PF	0,19
7. Overige bijstellingen RBG-eng	0,33
B. Sociale Zekerheid en Arbeidsmarkt	
8. Kaderaanpassing	-0,14
9. Nominale ontwikkeling	0,06
10. Werkloosheid en bijstand	0,19
11. Overige bijstellingen	-0,24
C. Zorg	
12. Kaderaanpassing	-0,09
13. Nominale ontwikkeling	0,22
14. Overige bijstellingen	0,32

(in miljarden euro's)	2002
15. Uitgavenreserve	- 0,11
Over-/onderschrijding VJN2002	0,01
w.v. RBG-eng	- 0,59
w.v. SZ	- 1,13
w.v. Zorg	1,74

* De zorguitgaven worden 86% collectief gefinancierd. Door afrondingsverschillen kan de som der delen afwijken van het totaal.

De hogere prijsontwikkeling van het BBP (pBBP) leidt tot een opwaartse bijstelling van het uitgavenkader. De ruimte die hierdoor ontstaat wordt ten dele belast door de gevolgen van hogere nominale ontwikkeling (lonen, inclusief koppeling, en prijzen) voor de collectieve uitgaven. De uitdeling van de prijsbijstelling wordt vooralsnog aangehouden in verband met de begrotingsproblematiek in 2003 en latere jaren. De rentelasten komen hoger uit door het toegenomen kapitaalmarktberoep (als gevolg van verslechtering van het EMU-saldo). Daarnaast is sprake van lagere EU-afdrachten (deels incidenteel uit hoofde van onderuitputting 2001). Als gevolg van de afgenomen economische groei zal ook het Bruto Nationaal Produkt (BNP) lager uitkomen, wat resulteert in lagere HGIS-uitgaven (deze zijn gekoppeld aan het BNP). De bijstellingen in het uitgavenbeeld leiden per saldo tot hogere GF/PF-uitgaven. Door een toename van de werkloosheid zijn de uitgaven opwaarts bijgesteld. De uitgavenreserve tranche 2002 is ingezet ter dekking van maatregelen op het gebied van veiligheid.

Naast de mutaties die uit hoofde van macro-economische ontwikkelingen hebben plaatsgevonden, is er sprake van bijstellingen op basis van nieuwe inzichten in de uitvoering van de begroting 2002. Deze worden in de volgende paragraaf nader toegelicht.

4. Uitvoering begroting 2002

Deze Voorjaarsnota maakt de stand van zaken op met betrekking tot de uitvoering van de begroting 2002. Na indiening van de ontwerpbegrotingen zijn op een aantal begrotingen tegenvallers opgetreden. Deze tegenvallers zijn zoveel als mogelijk binnen de begroting opgevangen door meevallers en ramingsbijstellingen.

Onderstaande tabel geeft de belangrijkste mutaties op de verschillende begrotingen weer die niet direct voortvloeien uit macro-economische ontwikkeling.

Tabel 3: niet-macro-economische uitgavenmutaties

X 1 mln Euro	2002
Actieplan Terrorisme	86
Plan van aanpak Drugskoeriers	51
Personeel DJI	30
Boetes en transacties	- 40
Financiële afwikkeling Enschede	24
Leerlingenaantallen, rentekorting PO en numerus fixus	43
Onderwijshuisvesting (GF)	45
Ontvangsten Domeinen	- 57
Ontvangsten EKI	37
Ontvangst UCN	- 60
Kwijtschelding hoofdsom Ghana	34
Bijdrage aan vredesoperaties	34

X 1 mln Euro	2002
SUWI/ESF/ARBVO	106
SUWI Businessplannen	78
Meevallers & ramingsbijstellingen Sociale Zekerheid (w.o. arbeidsmarkt-beleid)	- 214
Wachtlijstenaanpak	362
Geneesmiddelen	9
Meningokokken C	48

Aan diverse begrotingen zijn gelden toegevoegd ten behoeve van het actieplan Terrorisme. Voor een toelichting over aanwending van deze gelden wordt verwezen naar het Actieplan Terrorismebestrijding en Veiligheid dat het kabinet 5 oktober jl. naar de Tweede Kamer heeft verzonden. Voor uitvoering van het Plan van Aanpak drugskoeriers is 51 miljoen euro toegevoegd aan de begroting van Justitie. Daarnaast wordt er 30 miljoen aangewend ter oplossing van de personele knelpunten bij de Dienst Justitiële Inrichtingen, zoals personeelstekorten en een hoog ziekteverzuim. De boetes en transacties vertonen een meevaller van 40 miljoen euro. Ten behoeve van de einddeclaratie van Enschede, inclusief additionele tegemoetkomingen materiële personenschade, wordt vanuit de begroting van BZK (20 miljoen) en de begroting van EZ (4 miljoen) in totaal 24 miljoen euro beschikbaar gesteld.

Op de begroting van OCW is een aantal tegenvallers opgetreden, in de eerste plaats blijkt dat er meer leerlingen zijn dan eerder geraamd. De toepassing van de rentekorting op de materiële bekostiging in het primair onderwijs wordt afgeschaft. Dit leidt tot structurele kosten van 24 miljoen euro. Ter bestrijding van het tekort aan artsen wordt, zoals gemeld aan de Kamer, de numerus fixus voor de studie geneeskunde verhoogd tot 2550 plaatsen met ingang van september 2002.

Als gevolg van de onderwijskundige vernieuwingen van de afgelopen jaren (ICT, WSNS, VMBO, studiehuis, etc.) stelt het kabinet 45 miljoen euro structureel beschikbaar voor de huisvestingsconsequenties. Het kabinet gaat ervan uit dat gemeenten de inspanningen die zij plegen op het terrein van onderwijshuisvesting zullen voortzetten en dat zij daarbij ook de ruimte uit de accessen prioritair inzetten.

Bij Domeinen doet zich een meevaller voor bij de verkoop van niet-agrarische gronden, bij de overige ontvangsten en uit de exploitatie-ontvangsten.

Door de economische ontwikkelingen (m.n. in Argentinië) is het noodzakelijk gebleken de ontvangstenraming van de exportkredietverzekeringen neerwaarts aan te passen.

In 2002 wordt een éénmalige ontvangst van Ultra-Centrifuge Nederland verwacht van 60 miljoen euro. Toepassing van de ODA-norm leidt tot een ramingsbijstelling van 34 miljoen euro als gevolg van de schuldkwijtschelding hoofdsom aan Ghana. Het HGIS-budget wordt eenmalig met 34 miljoen euro opgehoogd om een deel van de tegenvaller door de Nederlandse deelname in de strijd tegen het terrorisme (Enduring Freedom) te dekken.

Ten behoeve van de ontvlechting en liquidatie van Arbvo alsmede voor een voorziening voor ESF is in 2002 106 miljoen euro benodigd. Uit het oogpunt van bestuurlijke stabiliteit zijn met het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV), de Centra voor Werk en Inkomen en het BKWI (het Bureau Ketenbeheer Werk en Inkomen) afspraken over de bedrijfsplannen gemaakt. Hiervoor is in 2002 78 miljoen nodig. Binnen het uitgavenkader Sociale Zekerheid en Arbeidsmarktbeleid kan het bovenstaande opgevangen worden door meevallers en ramingsbijstellingen die voornamelijk zijn ontstaan binnen het arbeidsmarktbeleid (de WIW en de I/D-banen).

Vooral binnen de gehandicaptensector begint de wachtlijstaanpak vruchten af te werpen. Dit leidt tot verdere inspanningen van het kabinet voor aanpak van de wachtlijsten in de zorg. Extra opleidingscapaciteit is onmisbaar voor verdere reductie van wachtlijsten, dus wordt ook extra geld uitgetrokken voor opleidingen van verpleeg- en verloskundigen en voor assistenten geneeskunde in opleiding. Voor demeningokokkenvaccinaties voor jongeren onder de 18 jaar wordt 48 miljoen euro beschikbaar gesteld.

5. De belasting- en premieontvangsten

De totale ontvangsten

De totale overheidsinkomsten conform EMU-definitie (belastingen, premies en gasbaten) laten naar huidige inzichten voor 2002 een neerwaartse bijstelling zien van 3,4 miljard euro ten opzichte van de Miljoenennota 2002.

Tabel 4 Ontwikkeling voor de overheidsinkomsten 2002 (in miljarden euro's) conform EMU-definitie

	Stand MN 2002	Stand VJN 2002	Mutatie
Belastingen	112,0	110,3	- 1,7
Premies	61,8	60,3	- 1,5
Gasbaten	2,3	2,2	- 0,1
Totaal	176,1	172,8	- 3,3

De belastingontvangsten

Voor 2002 wordt het totaal van de belastingontvangsten conform EMU-definitie geraamd op 110,3 miljard euro. Dit is een neerwaartse bijstelling van 1,7 miljard euro ten opzichte van de Miljoenennota 2002 (exclusief de verwerking van de Nota van Wijziging).

De doorwerking van de realisaties 2001 leiden er toe dat de raming van de opbrengst voor 2002 0,3 miljard lager uitkomt (zie tabel 7).¹ De autonome mutaties voor 2002 zijn ten opzichte van de Miljoenennota 2002 met 0,1 miljard euro neerwaarts aangepast. Dit is een gevolg van de additionele lastenverlichting door de Tweede Kamer behandeling van het Belastingplan 2002.

De neerwaartse endogene bijstelling van de belastingopbrengst op grond van het nieuwe macro economisch beeld bedraagt 0,6 miljard euro (inclusief een ontvangen nabetaling van 0,4 miljard euro van de sociale fondsen). De belangrijkste macro-economische gegevens voor de belastingopbrengst zijn verslechterd ten opzichte van de MEV2002. De 0,6 miljard lagere raming van de endogene opbrengst bestaat uit een lagere raming van de kostprijsverhogende belastingen van 0,2 miljard en 0,5 miljard lagere raming van de belasting op inkomen, winst en vermogen. De ramingbijstellingen hangen samen met de neerwaarts bijgestelde raming voor de particuliere consumptie (omzetbelasting - 0,1 miljard) en de lagere winstverwachtingen voor 2001 en 2002 (vennootschapsbelasting - 0,4 miljard). Het verschil tussen de raming op kasbasis en de opbrengst conform EMU-definitie (KTV) is 0,9 miljard neerwaarts bijgesteld. Dit is deels de doorwerking van een lagere KTV uit 2001 (0,6 miljard) en voorts het gevolg van de inmiddels bekende maandrealisaties van de belastingontvangsten voor januari en februari 2002.

¹ Dit is het saldo van de doorwerking van een structureel 0,9 miljard euro lagere opbrengst 2001 en 0,6 miljard euro hogere opbrengst in 2002 ten gevolge van de doorwerking van tijdelijke componenten in 2001. Dit is toegelicht in de Voorlopige Rekening.

Tabel 5 Mutatie van de raming van de belastingopbrengst 2002 t.o.v. Miljoenennota 2002 (in miljarden euro's)

	Door- werking realisatie 2001	Beleid	Gewijzig Beeld 2002	Totaal
Kostprijsverhogende belastingen	- 0,2	- 0,05	- 0,2	- 0,4
Omzetbelasting	- 0,2	0,00	- 0,1	- 0,3
Overig	0,0	- 0,05	- 0,1	- 0,1
Belasting op inkomen, winst en vermogen	- 0,1	- 0,02	- 0,5	- 0,4
Loon- en Inkomstenbelasting	- 0,1	0,00	- 0,0	- 0,1
Vennootschapsbelasting	- 0,4	- 0,02	- 0,4	- 0,8
Overig	0,6	0,00	- 0,1	0,5
Totaal belastingen op kasbasis	- 0,3	- 0,1	- 0,6	- 0,8
KTV				- 0,9
Totaal belastingen conform EMU-definitie				- 1,7

Premieontvangsten

De premie-inkomsten conform EMU-definitie bedragen in 2002 naar raming 60,3 miljard euro. Dit is 1,5 miljard euro lager dan bij MN 2002. De ramingsbijstelling betreft alleen de premies volksverzekeringen. De raming voor de werknemersverzekeringen is niet bijgesteld. De daling van 1,5 miljard euro is 0,7 miljard groter dan de ramingsbijstelling van de premieopbrengst op transactiebasis. Er wordt op transactiebasis een premietegenvaller van 0,8 miljard euro geraamd ten opzichte van de Miljoenennota 2002. Dit is het saldo van 1,3 miljard lagere ontvangsten als gevolg van doorwerking van 2001, 0,1 miljard euro als gevolg van na de Miljoenennota 2002 genomen beleidsmaatregelen (bij kamerbehandeling BP 2002) en 0,4 miljard hogere ontvangsten door het gewijzigde economische beeld voor 2002. Dit hangt samen met een vrijwel gelijkblijvende loonsom ondanks een lager BBP. Het verschil tussen de transactieraming en de opbrengst volgens EMU-definitie van 0,7 miljard heeft voor 0,4 miljard euro betrekking op nabetalingen in 2002 van de fondsen aan het Rijk en voor 0,3 miljard euro door een toenemende discrepantie tussen de transactieraming en de kasontvangsten. De toenemende discrepantie zal in later jaren tot kasontvangsten leiden.

Tabel 6 Mutatie van de raming van de premieontvangsten VJN 2002 t.o.v. Miljoenennota 2002 (in miljarden euro's)

	Doorwer- king 2001	Beleid	Gewijzigd econo- misch beeld 2002	Totaal
Volksverzekeringen	- 1,2	0,0	0,4	- 0,8
Werknemersverzekeringen	0,0	0,0	0,1	0,1
Totaal transactiebasis	- 1,3	0,1	0,4	- 0,8
Aansluiting EMU-definitie				- 0,7
<i>Totaal conform EMU-definitie</i>				- 1,5

Aardgasbaten

De voor de ijklat relevante aardgasbaten (niet-belastingontvangsten exclusief FES) vallen in 2002 0,1 miljard euro lager uit dan geraamd in de

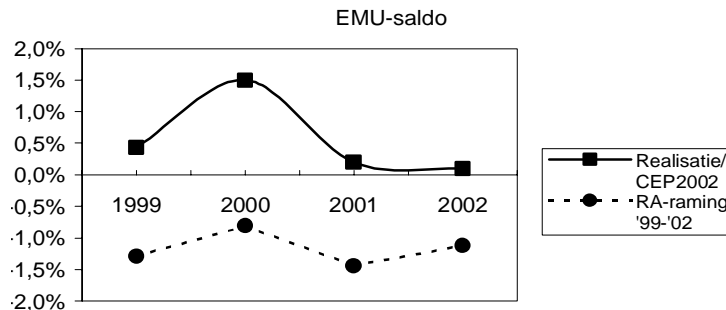
Miljoenennota 2002. Dit wordt veroorzaakt door een lagere olieprijs en dollarkoers.

Toetsing van de overheidsinkomsten aan de inkomstenijklatten

Zoals uit het voorgaande blijkt nemen de inkomsten van belastingen, premies en gasbaten volgens EMU-definitie 3,3 miljard euro af. De inkomstenmeevaller 2002 is 3,5 miljard euro lager dan in de Miljoenennota 2002 en bedraagt naar huidige inzichten 8,5 miljard euro. Het verschil in bijstelling van EMU-definitie en inkomstenmeevaller van 0,2 miljard euro wordt veroorzaakt doordat bij de berekening van de inkomstenmeevaller wordt geschoond voor prijseffecten van het BBP, incidentele opbrengsten, het effect van autonome maatregelen en kas-transactieverschillen.

6. Het EMU-saldo en de EMU-schuld

Voor 2002 wordt een klein positief saldo op de begroting verwacht van 0,1% BBP. Bij Miljoenennota werd uitgegaan van een EMU-saldo van 1% BBP voor 2002. De verslechtering van het saldo ten opzichte van Miljoenennota is het gevolg van lagere belasting- en premie-opbrengsten. In de grafiek op de volgende pagina is de ontwikkeling van het EMU-saldo voor de huidige kabinetsperiode afgezet tegen de raming ten tijde van het Regeerakkoord 1999–2002.

De EMU-schuld wordt in 2002 geraamd op 50% BBP. Bij Miljoenennota werd uitgegaan van een schuld van 48% BBP. Over een wat langere periode is er sprake van een forse daling van de schuldquote van 78% BBP in 1994 naar 67% in 1998 naar 50% BBP in 2002.

De Minister van Financiën,
G. Zalm

Bijlagen:

1. Budgettaire kerngegevens
2. Verticale Toelichting
3. Beschouwing amendementen

Budgettaire kerngegevens

In onderstaande tabel wordt de opbouw van het EMU-saldo weergegeven, alsmede de hoogte van de EMU-schuld.

Tabel 1.1 Budgettaire kerngegevens in miljoenen euro's (min betekent uitgaven)

	2002
1. Netto-uitgaven onder het kader RBG-eng	- 88 610
2. Netto begrotingsgefinancierde uitgaven SZA	- 14 057
3. Netto begrotingsgefinancierde uitgaven Zorg	- 1 138
4. Netto uitgaven niet relevant voor enig kader	- 3 410
5. Netto uitgaven wel relevant voor RBG-eng maar niet voor saldo	- 449
6. Nettobegrotingsgefinancierde uitgaven (6=1+2+3+4+5)	- 107 665
7. Belastingen	109 960
8. Uitgavenreserve	0
9. Overig	- 2 835
10. EMU-saldo Centrale Overheid	- 540
11. EMU-saldo Lokale Overheid	1 250
12. EMU-saldo Sociale Fondsen	- 481
13. EMU-saldo	229
idem, in% BBP	0,1%
EMU-schuld (in miljarden euro's)	223
idem, in% BBP	50%
BBP (in miljarden euro's)	446

In onderstaande tabellen wordt per uitgavenkader de stand van de kader-toetsing weergegeven. Voor de kadertoetsing van de sector Sociale Zekerheid en Arbeidsmarkt en de sector Zorg zijn niet alleen de begrotingsgefinancierde uitgaven (zie tabel 1.1) van belang maar ook de premiegefinancierde uitgaven. Bij de sector Zorg is van belang dat van de totale uitgaven aan zorg 86% collectief gefinancierd wordt, de overige 14% wordt gefinancierd door de particuliere ziektekostenverzekeraars.

Tabel 1.2 Uitgaventoetsing RBG-eng in miljoenen euro's (min betekent onderschrijding)

	2002
1. Uitgaven kader in lopende prijzen	89 204
2. Netto-uitgaven onder het uitgavenkader	88 610
3. Over-/onderschrijding (3=2-1)	- 594

Tabel 1.3 Uitgaventoetsing SZA in miljoenen euro's (min betekent onderschrijding)

	2002
1. Uitgaven kader in lopende prijzen	54 287
2. Netto-uitgaven onder het uitgavenkader	53 154
<i>w.v. netto begrotingsgefinancierd</i>	<i>14 057</i>
<i>w.v. netto premiegefinancierd</i>	<i>39 097</i>
3. Over-/onderschrijding (3=2-1)	- 1 133

Tabel 1.4 Uitgaventoetsing Zorg in miljoenen euro's (min betekent onderschrijding)

	2002
1. Uitgaven kader in lopende prijzen	30 344
2. Netto-uitgaven onder het uitgavenkader	32 085
<i>w.v. netto begrotingsgefinancierd</i>	<i>1 138</i>
<i>w.v. netto premiegefinancierd</i>	<i>36 170</i>
<i>w.v. particulier gefinancierd</i>	<i>- 5 223</i>
3. Over-/onderschrijding (3=2-1)	1 741

De Verticale Toelichting bevat een overzicht van de mutaties in de begrotingsuitvoering 2002 ten opzichte van de Miljoenennota 2002. Het betreft mutaties op de rijksbegroting, inclusief het begrotingsgefinancierde deel van de zorg en de sociale zekerheid.

Per begroting wordt een cijfermatige tabel gepresenteerd waarbij een indeling is gemaakt naar mee- en tegenvallers, beleidsmatige mutaties en technische mutaties (onder andere de overboekingen en de desalderingen).

De beleidsmatig meest relevante mutaties worden toegelicht. Voor een gedetailleerd overzicht wordt verwezen naar de suppletore begrotingen van de ministeries.

Bij Voorjaarsnota is de jaarlijkse uitdeling van de loonbijstelling verwerkt. Deze mutaties worden niet afzonderlijk toegelicht. Tevens wordt bij de Voorjaarsnota, voor zover van toepassing, de eindejaarsmarge toegevoegd aan de begrotingen

Bedragen in miljoenen euro's

I HUIS DER KONINGIN	2002	2003	2004	2005	2006
UITGAVEN					
Stand Miljoenennota 2002 (excl. IS)	7,9	7,9	7,9	7,9	7,9
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2002	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stand Voorjaarsnota (excl. IS)	7,9	7,9	7,9	7,9	7,9
Totaal internationale samenwerking					
Stand Voorjaarsnota (incl. IS)	7,9	7,9	7,9	7,9	7,9

Bedragen in miljoenen euro's

II HOGE COLLEGES VAN STAAT EN KABINET DER KONINGIN	2002	2003	2004	2005	2006
UITGAVEN					
Stand Miljoenennota 2002 (excl. IS)	176,4	174,8	171,2	171,4	172,5
2. Beleidsmatige mutaties					
Rijksbegroting in enge zin diversen	6,9	0,5	0,0	0,0	0,0
	6,9	0,5	0,0	0,0	0,0
3. Technische mutaties					
Rijksbegroting in enge zin diversen	6,4	5,9	5,7	5,8	6,0
	6,4	5,9	5,7	5,8	6,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2002	13,3	6,3	5,8	5,8	6,0
Stand Voorjaarsnota (excl. IS)	189,7	181,2	176,9	177,2	178,4
Totaal internationale samenwerking					
Stand Voorjaarsnota (incl. IS)	189,7	181,2	176,9	177,2	178,4

II HOGE COLLEGES VAN STAAT EN KABINET DER KONINGIN	2002	2003	2004	2005	2006
NIET-BELASTINGONTVANGSTEN					
Stand Miljoenennota 2002 (excl. IS)	4,5	4,4	4,4	4,4	4,4
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2002	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stand Voorjaarsnota (excl. IS)	4,5	4,4	4,4	4,4	4,4
Totaal internationale samenwerking					
Stand Voorjaarsnota (incl. IS)	4,5	4,4	4,4	4,4	4,4

Bedragen in miljoenen euro's

III ALGEMENE ZAKEN	2002	2003	2004	2005	2006
UITGAVEN					
Stand Miljoenennota 2002 (excl. IS)	40,9	38,5	38,4	38,4	38,4
2. Beleidsmatige mutaties Rijksbegroting in enge zin diversen	5,5	0,9	0,9	0,9	0,9
3. Technische mutaties Rijksbegroting in enge zin diversen	- 1,6	1,0	1,0	1,0	1,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2002	3,8	1,9	1,9	1,9	1,9
Stand Voorjaarsnota (excl. IS)	44,7	40,5	40,3	40,4	40,4
Totaal internationale samenwerking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stand Voorjaarsnota (incl. IS)	44,7	40,5	40,3	40,4	40,4
NIET-BELASTINGONTVANGSTEN					
Stand Miljoenennota 2002 (excl. IS)	6,4	6,4	6,4	6,4	6,4
2. Beleidsmatige mutaties Rijksbegroting in enge zin diversen	1,2	0,3	0,3	0,3	0,3
3. Technische mutaties Rijksbegroting in enge zin diversen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2002	1,2	0,3	0,3	0,3	0,3
Stand Voorjaarsnota (excl. IS)	7,6	6,7	6,7	6,7	6,7
Totaal internationale samenwerking					
Stand Voorjaarsnota (incl. IS)	7,6	6,7	6,7	6,7	6,7

Bedragen in miljoenen euro's

IV KONINKRIJKSRELATIES	2002	2003	2004	2005	2006
UITGAVEN					
Stand Miljoenennota 2002 (excl. IS)	134,3	134,4	134,2	134,3	134,3
2. Beleidsmatige mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
fonds desaroyo aruba	11,8	0,0	0,0	0,0	0,0
diversen	14,5	0,0	0,0	0,0	0,0
	26,3	0,0	0,0	0,0	0,0
3. Technische mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
diversen	18,4	2,8	2,8	2,8	2,8
	18,4	2,8	2,8	2,8	2,8
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2002	44,7	2,8	2,8	2,8	2,8
Stand Voorjaarsnota (excl. IS)	179,1	137,3	137,1	137,1	137,1
Totaal internationale samenwerking					
Stand Voorjaarsnota (incl. IS)	179,1	137,3	137,1	137,1	137,1
NIET-BELASTINGONTVANGSTEN					
Stand Miljoenennota 2002 (excl. IS)	12,8	11,2	11,8	12,9	12,9
3. Technische mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
diversen	16,7	1,7	1,7	1,7	1,7
	16,7	1,7	1,7	1,7	1,7
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2002	16,8	1,7	1,7	1,7	1,7
Stand Voorjaarsnota (excl. IS)	29,5	12,9	13,5	14,6	14,7
Totaal internationale samenwerking					
Stand Voorjaarsnota (incl. IS)	29,5	12,9	13,5	14,6	14,7

Koninkrijksrelaties

Het Fondo Desaroyo Aruba (FDA) heeft pas eind 2001 een rechtsgeldige status gekregen. Daarom is de Nederlandse bijdrage aan dit fonds bestemd voor 2001, doorgeschoven naar 2002.

Bedragen in miljoenen euro's

V BUITENLANDSE ZAKEN	2002	2003	2004	2005	2006
UITGAVEN					
Stand Miljoenennota 2002 (excl. IS)	6 361,7	6 612,5	6 833,5	6 991,6	7 176,6
1. Mee- en tegenvallers					
Rijksbegroting in enge zin					
bnp-afdracht	- 581,0	- 30,0	- 30,0	- 30,0	- 30,0
invoerrechten	- 295,4	- 295,4	- 295,4	- 295,4	- 295,4
landbouwheffingen	- 26,0	- 26,0	- 26,0	- 26,0	- 26,0
diversen	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9
	- 899,5	- 348,5	- 348,5	- 348,5	- 348,5
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2002	- 899,5	- 348,5	- 348,5	- 348,5	- 348,5
Stand Voorjaarsnota (excl. IS)	5 462,2	6 264,0	6 485,0	6 643,1	6 828,1

V BUITENLANDSE ZAKEN	2002	2003	2004	2005	2006
Totaal internationale samenwerking	3 977,7	4 096,2	4 258,1	4 494,1	4 660,4
Stand Voorjaarsnota (incl. IS)	9 439,9	10 360,2	10 743,0	11 137,2	11 488,4
NIET-BELASTINGONTVANGSTEN					
Stand Miljoenennota 2002 (excl. IS)	829,3	536,8	548,7	561,2	561,2
1. Mee- en tegenvallers					
Rijksbegroting in enge zin					
perceptiekostenvergoeding	- 92,4	- 73,9	- 73,9	- 73,9	- 73,9
diversen	- 7,8	- 6,6	- 6,6	- 6,6	- 6,6
	- 100,2	- 80,5	- 80,5	- 80,5	- 80,5
2. Beleidsmatige mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
tijdelijke financiering nio	20,1	0,0	0,0	0,0	0,0
	20,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2002	- 80,1	- 80,4	- 80,4	- 80,4	- 80,4
Stand Voorjaarsnota (excl. IS)	749,2	456,4	468,3	480,8	480,8
Totaal internationale samenwerking	75,5	51,5	51,0	51,5	50,3
Stand Voorjaarsnota (incl. IS)	824,7	507,9	519,3	532,3	531,1

Buitenlandse Zaken

De forse verlaging van de *BNP-afdracht* in 2002 wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door het overschot op de EU-begroting van 2001 van circa 11,2 miljard euro. Het Nederlandse aandeel in dit overschot bedraagt circa 580 miljoen euro en wordt in 2002 verrekend met de Nederlandse BNP-afdracht. Volgens de ramingen van het CPB zal Nederland minder hard groeien dan het Europese gemiddelde. Hierdoor dalen ook de BNP-afdrachten in 2003 en latere jaren. De afname in *invoerrechten en landbouwheffingen* is te verklaren door een op grond van de recente macro-economische inzichten verwachte daling van de Nederlandse import in 2002. Dit heeft een doorwerking naar latere jaren.

Bij het innen van de invoerrechten mag Nederland 25% van de invoerrechten inhouden. Dit is de zogenaamde perceptiekostenvergoeding. Door de afname van de invoerrechten, neemt ook de perceptiekostenvergoeding af. In 2002 is de neerwaartse mutatie hoger dan in latere jaren. De oorzaak is een verrekening van de perceptiekostenvergoeding van 2001. De Nederlandse Investeringsbank voor Ontwikkelingslanden (NIO) verstrekt op verzoek en onder garantie van de Staat leningen aan ontwikkelingslanden. Ultimo 2001 had de NIO een negatief saldo op de rekening courant bij het ministerie van Financiën. Dit saldo is in 2001 aangezuiverd vanuit de begroting van Buitenlandse Zaken en in 2002 weer terugontvangen van het NIO.

Bedragen in miljoenen euro's

VI JUSTITIE	2002	2003	2004	2005	2006
UITGAVEN					
Stand Miljoenennota 2002 (excl. IS)	4 801,2	4 557,9	4 366,0	4 248,3	4 249,9
1. Mee- en tegenvallers					
Rijksbegroting in enge zin					
bezetting opvang	137,5	0,0	0,0	0,0	0,0
prijsvoordeel coa	- 89,0	0,0	0,0	0,0	0,0
diversen	32,7	27,3	27,3	27,3	27,3
	81,2	27,3	27,3	27,3	27,3
2. Beleidsmatige mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
coa investeringscomponent	- 55,0	0,0	0,0	0,0	0,0
maatregelen vreemdelingenkamers	- 15,0	0,0	0,0	0,0	0,0
meevallende ama-instroom	- 33,8	0,0	0,0	0,0	0,0
personele knelpunten dji	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0
plan van aanpak drugsmokkel schiphol	51,0	0,0	0,0	0,0	0,0
terrorismebestrijding	13,2	10,0	10,0	10,0	10,0
uitbreiding vreemdelingenkamers	14,0	0,0	0,0	0,0	0,0
eindejaarsmarge	43,7	0,0	0,0	0,0	0,0
diversen	13,9	- 7,6	1,5	- 3,2	- 0,2
	47,0	17,4	26,5	21,8	24,8
3. Technische mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
doeluitkering justitie naar vws	- 49,6	- 49,6	- 49,6	- 49,6	- 49,6
loonbijstelling tranche 2002	140,3	132,9	130,1	128,2	128,0
diversen	16,1	10,9	9,6	9,0	8,6
	106,8	94,2	90,1	87,6	87,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2002	234,9	138,8	143,9	136,6	139,0
Stand Voorjaarsnota (excl. IS)	5 036,1	4 696,7	4 509,9	4 385,0	4 388,9
Totaal internationale samenwerking	11,3	8,7	8,8	20,7	15,9
Stand Voorjaarsnota (incl. IS)	5 047,4	4 705,4	4 518,7	4 405,6	4 404,9
NIET-BELASTINGONTVANGSTEN					
Stand Miljoenennota 2002 (excl. IS)	839,4	839,7	849,3	848,5	848,5
1. Mee- en tegenvallers					
Rijksbegroting in enge zin					
boeten en transacties	40,0	40,0	40,0	40,0	40,0
instroom toerekening oda	- 63,2	0,0	0,0	0,0	0,0
diversen	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
	- 13,2	50,0	50,0	50,0	50,0
2. Beleidsmatige mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
diversen	0,0	0,0	0,0	0,4	0,4
	0,0	0,0	0,0	0,4	0,4
3. Technische mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
diversen	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2002	- 13,1	50,1	50,1	50,5	50,5
Stand Voorjaarsnota (excl. IS)	826,3	889,8	899,4	899,0	899,0
Totaal internationale samenwerking					
Stand Voorjaarsnota (incl. IS)	826,3	889,8	899,4	899,0	899,0

Justitie

De uitstroom van reguliere asielzoekers uit de opvang blijft achter bij de ramingen. Dit komt doordat de afhandeling van asielaanvragen onder de oude wet meer tijd in beslag neemt dan voorzien. Daarnaast kunnen Vreemdelingenkamers (VK's) minder aanvragen op basis van de nieuwe wet afhandelen door een hoger aantal bewaringszaken. Hierdoor stijgt de gemiddelde bezetting in de opvang.

Voor de opvang van asielzoekers ontvangt Justitie een bijdrage uit het ODA-budget (Official Development Assistance). De bijdrage uit het ODA-budget is gekoppeld aan de instroom van asielzoekers. Nu de instroom daalt, daalt ook de bijdrage uit het ODA-budget. Voor de oplossing van acute personele knelpunten bij de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) zoals personeelstekorten, hoge werkdruk en hoog ziekteverzuim trekt het kabinet 30 miljoen euro uit. 15 miljoen euro wordt gedekt uit de aanvullende post Arbeidsvoorwaarden. Hiermee wordt een belangrijke stap gezet in de uitvoering van de nota Personele Zorg DJI, die eind vorig jaar aan de Tweede Kamer is aangeboden.

Door de aanscherping van het beleid gericht op Alleenstaande Minderjarige Asielzoekers (AMA's) is er een lagere instroom van deze groep asielzoekers. Daarnaast treden besparingen op zowel bij de opvang van AMA's als bij de opvang van reguliere asielzoekers. Deze besparingen worden gerealiseerd doordat meer gebruik gemaakt wordt van de zogenaamde Zelf Zorg Arrangementen (ZZA) in plaats van opvang in de centra.

Vooruitlopend op de nieuwe bekostigingsmethodiek voor het Centraal Orgaan Opvang Asielzoekers (COA) vallen middelen bedoeld voor investeringen vrij, omdat het COA daarvoor kan lenen.

Ter bevordering van het afwikkelen van meer asielaanvragen wordt het aantal vreemdelingenkamers (VK's) fors uitgebreid van 15 naar 19 en er wordt geïnvesteerd in capaciteitsvergroting van de bestaande VK's. Daarnaast wordt als aanvullende maatregel de verplichte 10-dagen toets voor bewaringszaken gewijzigd in een 28 dagen toets. Hiermee moet het aantal bewaringszaken bij de VK's verminderen waarmee meer bodemzaken kunnen worden afgewikkeld.

In de MR van 18 januari jl. is besloten om voor de uitvoering van het plan van aanpak Drugsmokkel Schiphol extra middelen uit te trekken. Deze middelen worden aangewend voor onder andere de uitbreiding van het Schipholteam (douane en Koninklijke Marechaussee), het openbaar ministerie, de rechterlijke macht en voor de uitbreiding van de cellencapaciteit. De uitgaven hebben betrekking op meerdere begrotingen maar zijn tot een definitieve toedeling bekend is, centraal op de Justitie-begroting geparkeerd. Voor de bestrijding van het terrorisme krijgt het openbaar ministerie, de zittende magistratuur en de DJI een extra impuls. In dit kader zijn extra middelen beschikbaar gesteld voor forensische expertise, de biometrie en voor de zogenaamde 1F-unit. Deze unit moet zogenaamde asielzoekers met een oorlogsverleden uit de asielpopulatie halen. Deze behoren geen asielaanvraag te kunnen indienen. Bij de boeten en transacties is vorig jaar, vooruitlopend op het operationeel worden van het verkeerstoezicht in alle regio's, al een meerontvangst in de begroting opgenomen. Deze bijstelling bleek te laag ingeschat.

Bedragen in miljoenen euro's

VII BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES	2002	2003	2004	2005	2006
UITGAVEN					
Stand Miljoenennota 2002 (excl. IS)	4 489,2	4 534,9	4 434,4	4 399,4	4 423,1
1. Mee- en tegenvallers					
Rijksbegroting in enge zin					
ex-vvtv	15,1	0,0	0,0	0,0	0,0
	15,1	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Beleidsmatige mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
terrorismebestrijding	26,6	27,9	40,7	41,4	38,3
politietaken	19,1	0,0	0,0	0,0	0,0
financiële afwikkeling enschede/volendam	19,7	0,0	0,0	0,0	0,0
c2000	- 23,2	13,2	10,0	0,0	0,0
regieraad	28,2	9,8	- 2,0	- 14,8	- 21,2
arbeidsvoorwaardengeld	0,0	1,4	11,1	7,3	0,0
diversen	27,8	0,9	1,2	1,2	1,0
	98,2	53,2	61,0	35,1	18,1
3. Technische mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
loonbijstelling tranche 2002	170,6	215,5	212,5	211,6	212,7
diversen	3,0	- 2,5	- 2,3	- 10,7	- 10,2
	173,6	213,0	210,2	200,9	202,5
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2002	287,0	266,7	271,9	236,2	220,7
Stand Voorjaarsnota (excl. IS)	4 776,2	4 801,6	4 706,2	4 635,6	4 643,8
Totaal internationale samenwerking	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Stand Voorjaarsnota (incl. IS)	4 776,5	4 801,8	4 706,5	4 635,8	4 644,0
NIET-BELASTINGONTVANGSTEN					
Stand Miljoenennota 2002 (excl. IS)	218,5	212,9	216,1	220,7	219,9
2. Beleidsmatige mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
diversen	- 0,9	0,0	0,0	0,0	0,0
	- 0,9	0,0	0,0	0,0	0,0
3. Technische mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
diversen	7,6	- 5,5	- 5,5	- 5,5	- 5,5
	7,6	- 5,5	- 5,5	- 5,5	- 5,5
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2002	6,7	- 5,5	- 5,5	- 5,5	- 5,5
Stand Voorjaarsnota (excl. IS)	225,3	207,4	210,6	215,2	214,4
Totaal internationale samenwerking					
Stand Voorjaarsnota (incl. IS)	225,3	207,4	210,6	215,2	214,4

BZK

Door vertragingen die zijn ontstaan bij de afhandeling van asielzaken onder de oude wet duurt het langer voordat de IND de beroep- en bezwaarzaken van de voorraad ex-VVTV'ers (Voorlopige Vergunning tot Verblijf) behandelt. Hierdoor gebruiken ex-VVTV'ers de voorzieningen langer dan verwacht.

Voor de bestrijding van het terrorisme zijn extra gelden ter beschikking gesteld voor de Binnenlandse Veiligheidsdienst en de recherche. Bij de recherche wordt onder meer geïnvesteerd in het tegengaan van

mensensmokkel, het rechercheren met betrekking tot financiële transacties en het oprichten van regionale infodesks. Daarnaast worden ook de Dienst Koninklijke en Diplomatieke Beveiliging en Europol versterkt. Ten slotte worden extra middelen toegevoegd voor de brandweer en de rampenbestrijding. Deze worden ingezet voor de aanschaf van persoonlijke beschermingsmiddelen voor hulpverleners, voor decontaminatiemiddelen en meetapparatuur, alsmede voor de ontwikkeling van een draaiboek Nucleair Biologisch en Chemisch-terrorisme. Om op een verantwoorde wijze uitvoering te geven aan de politietaak met betrekking tot asielopvang worden incidenteel extra middelen toegevoegd. De gemiddelde bezetting in asielzoekerscentra stijgt dit jaar, dit brengt onder andere extra surveillance-taken met zich mee voor de politie.

In 2002 worden de kosten die betrekking hebben op de uitvoering van de door het kabinet overgenomen aanbevelingen van de Commissie Financiële Afwikkeling II (Enschede) gecompenseerd. Dat geldt ook voor de voor de afwikkeling van de door Enschede ingediende einddeclaratie inzake de directe kosten van de vuurwerkcramp.

Op een drietal terreinen is sprake van een gewijzigd kasritme. Ten eerste brengt een doelmatige aanbesteding van infrastructuur en applicaties voor de totstandkoming van één informatiehuishouding voor de politie en de ketenpartners een gewijzigd kasritme met zich mee. Pas eind 2001 zijn de definitieve contracten inzake het digitale netwerk C2000 getekend. Om het kasritme te laten aansluiten op de geplande investeringen is een intertemporele compensatie nodig. Ten slotte zijn na het afsluiten van de CAO voor de sector Rijk de middelen die in 2001 vrijvielen, gereserveerd voor een komende CAO.

Bedragen in miljoenen euro's

VIII ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAPPEN	2002	2003	2004	2005	2006
UITGAVEN					
Stand Miljoenennota 2002 (excl. IS)	23 060,7	23 539,0	23 779,0	24 027,7	24 339,9
1. Mee- en tegenvallers					
Rijksbegroting in enge zin					
asielonderwijs	16,3	16,3	16,3	16,3	16,3
esf	25,3	0,0	0,0	0,0	0,0
leerlingen- en studentenaantallen	17,1	17,1	17,1	17,1	17,1
onderwijsnummer	11,0	- 11,0	0,0	0,0	0,0
prestatiekaart	13,6	0,0	0,0	0,0	0,0
eindejaarsmarge	- 101,1	0,0	0,0	0,0	0,0
diversen	- 1,7	8,6	8,6	8,6	8,6
	- 19,5	31,0	42,0	42,0	42,0
2. Beleidsmatige mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
rentekorting	24,0	24,0	24,0	24,0	24,0
diversen	29,1	4,3	- 2,2	- 17,2	- 17,2
	53,1	28,3	21,8	6,8	6,8
3. Technische mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
loonbijstelling tranche 2002	768,8	803,7	815,6	825,5	837,0
premie zwangerschap	29,9	0,0	0,0	0,0	0,0
diversen	9,1	- 6,6	- 8,2	- 10,3	- 10,4
	807,8	797,1	807,4	815,2	826,6
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2002	841,5	856,3	871,1	863,9	875,4
Stand Voorjaarsnota (excl. IS)	23 902,2	24 395,3	24 650,1	24 891,6	25 215,3
Totaal internationale samenwerking	52,8	53,0	53,0	53,0	53,0
Stand Voorjaarsnota (incl. IS)	23 954,9	24 448,2	24 703,1	24 944,6	25 268,3

VIII ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAPPEN	2002	2003	2004	2005	2006
NIET-BELASTINGONTVANGSTEN					
Stand Miljoenennota 2002 (excl. IS)	1 243,7	1 132,1	1 162,8	1 192,9	1 226,5
1. Mee- en tegenvallers					
Rijksbegroting in enge zin	25,3	0,0	0,0	0,0	0,0
esf	- 3,4	- 3,4	- 3,4	- 3,4	- 3,4
diversen					
	21,9	- 3,4	- 3,4	- 3,4	- 3,4
3. Technische mutaties					
Rijksbegroting in enge zin	29,9	0,0	0,0	0,0	0,0
premie zwangerschap	7,9	- 11,9	- 13,2	- 14,3	- 14,4
diversen					
	37,8	- 11,9	- 13,2	- 14,3	- 14,4
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2002	59,7	- 15,3	- 16,6	- 17,7	- 17,8
Stand Voorjaarsnota (excl. IS)	1 303,4	1 116,8	1 146,2	1 175,2	1 208,7
Totaal internationale samenwerking					
Stand Voorjaarsnota (incl. IS)	1 303,4	1 116,8	1 146,2	1 175,2	1 208,7

OCW

Ten behoeve van een structurele regeling voor de financiering van het eerste jaar onderwijs aan leerplichtige asielzoekers worden extra middelen beschikbaar gesteld. Daarnaast wordt ook geld vrijgemaakt voor het reguliere onderwijs (na het eerste jaar) aan asielzoekers als gevolg van een toename van het aantal leerplichtige asielzoekers in de opvangcentra. Door verschillende tegenvallende ontwikkelingen in 2001 heeft OCW een negatieve eindejaarsmarge in 2002. Tegenover de negatieve eindejaarsmarge staan incidentele meevallende ontvangsten bij onder andere de premie-zwangerschap en bij de ESF middelen. Door technische problemen zijn in 2001 ten onrechte de loonkosten van onderwijzend personeel tijdens zwangerschapsverlof bij OCW gedeclareerd in plaats van bij de USZO. De onterecht gedeclareerde middelen worden in 2002 teruggevorderd en zorgen daarom voor een meevaller in 2002. Daarnaast worden de ESFontvangsten niet in 2001 ontvangen, maar in 2002 gerealiseerd.

Als gevolg van autonome ontwikkelingen stijgen de leerlingenaantallen, met name in het primair onderwijs.

De Wet op het onderwijsnummer die in 2001 door de Tweede Kamer is aangenomen leidt tot incidentele uitvoeringskosten in 2002. Om dit te kunnen opvangen zijn de hiervoor bestemde middelen van 2003 naar 2002 gehaald.

Als gevolg van de doorwerking van de tegenvallende realisatie in 2001 ontstaat in 2002 een tegenvaller bij de OV-prestatiekaart. De rentekorting op de materiële bekostiging in het primair onderwijs wordt afgeschaft. Dit betekent een verruiming van de materiële budgetten in het primair onderwijs.

Bedragen in miljoenen euro's

IXA NATIONALE SCHULD (TRANSACTIEBASIS)	2002	2003	2004	2005	2006
UITGAVEN					
Stand Miljoenennota 2002 (excl. IS)	11 933,2	11 735,8	11 390,9	10 892,8	10 751,2
1. Mee- en tegenvallers					
Rijksbegroting in enge zin					
overige rentelasten	- 10,9	0,0	0,0	0,0	0,0
wijziging kapitaalmarktberoep en rente	332,0	288,4	293,5	298,9	304,9
diversen	- 10,9	- 11,0	- 11,1	- 11,2	- 11,3
	310,2	277,4	282,4	287,7	293,6
2. Beleidsmatige mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
diversen	0,7	0,3	0,2	0,2	0,2
	0,7	0,3	0,2	0,2	0,2
3. Technische mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
diversen	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1
Niet tot een ijklijn behorend					
activabeheer	- 34,0	- 34,0	0,0	0,0	0,0
	- 33,8	- 33,9	0,1	0,1	0,1
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2002	277,1	243,9	282,8	288,1	294,0
Stand Voorjaarsnota (excl. IS)	12 210,3	11 979,6	11 673,7	11 180,9	11 045,2
Totaal internationale samenwerking					
Stand Voorjaarsnota (incl. IS)	12 210,3	11 979,6	11 673,7	11 180,9	11 045,2
NIET-BELASTINGONTVANGSTEN					
Stand Miljoenennota 2002 (excl. IS)	333,9	331,0	319,4	310,9	301,0
1. Mee- en tegenvallers					
Rijksbegroting in enge zin					
overige rentebaten	102,3	0,0	0,0	0,0	0,0
rente op leningen	47,5	59,0	56,3	53,6	52,2
	149,8	59,0	56,3	53,6	52,2
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2002	149,9	59,0	56,3	53,6	52,2
Stand Voorjaarsnota (excl. IS)	483,7	390,0	375,7	364,5	353,2
Totaal internationale samenwerking					
Stand Voorjaarsnota (incl. IS)	483,7	390,0	375,7	364,5	353,2

Nationale Schuld

Een hoger kapitaalmarktberoep van het rijk en een neerwaartse aanpassing van de korte rekenrente leiden per saldo tot structureel hogere rentelasten. Een hoger bedrag aan leningen verstrekt aan batenlastendiensten en RWT's leidt tot hogere renteontvangsten. De overige rentebaten zijn opwaarts bijgesteld vanwege een toenemende inzet van renteswaps.

Bedragen in miljoenen euro's

IXB FINANCIËN	2002	2003	2004	2005	2006
UITGAVEN					
Stand Miljoenennota 2002 (excl. IS)	3 215,8	3 164,4	3 125,0	3 123,7	3 124,1
2. Beleidsmatige mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
activabeheer	- 34,0	- 34,0	0,0	0,0	0,0
eurovoorlichting	- 15,0	0,0	0,0	0,0	0,0
fiscale wetsvoorstellen	14,4	0,0	0,0	0,0	0,0
uitvoeringskosten energiepremieregeling	13,1	0,0	0,0	0,0	0,0
eindejaarsmarge	26,9	0,0	0,0	0,0	0,0
diversen	41,4	25,4	20,7	20,3	20,3
	46,8	- 8,6	20,7	20,3	20,3
3. Technische mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
loonbijstelling tranche 2002	71,1	65,5	65,4	65,3	65,3
diversen	26,3	3,5	4,7	3,2	1,8
Niet tot een ijklijn behorend					
activabeheer	34,0	34,0	34,0	0,0	0,0
ramingsbijstelling	166,6	166,6	166,6	166,6	166,6
	298,0	269,6	270,7	235,1	233,7
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2002	344,5	260,8	291,3	255,4	254,0
Stand Voorjaarsnota (excl. IS)	3 560,3	3 425,2	3 416,3	3 379,1	3 378,1
Totaal internationale samenwerking	154,8	207,2	194,1	176,5	150,3
Stand Voorjaarsnota (incl. IS)	3 715,1	3 632,4	3 610,4	3 555,6	3 528,4
NIET-BELASTINGONTVANGSTEN					
Stand Miljoenennota 2002 (excl. IS)	2 637,0	2 346,2	2 398,3	2 329,4	2 333,9
1. Mee- en tegenvallers					
Rijksbegroting in enge zin					
activabeheer	- 34,0	- 34,0	0,0	0,0	0,0
muntwezen	- 19,0	0,0	0,0	0,0	0,0
diversen	7,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	- 46,0	- 34,0	0,0	0,0	0,0
2. Beleidsmatige mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
exportkredietverzekeringen	- 37,0	5,0	5,0	5,0	5,0
verkoopopbrengsten domeinen	42,0	- 22,7	- 22,7	0,0	0,0
diversen	19,0	13,0	7,8	7,8	7,8
	24,0	- 4,7	- 9,9	12,8	12,8
3. Technische mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
diversen	22,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Niet tot een ijklijn behorend					
heffings- en invorderingsrente	160,1	160,1	160,1	160,1	160,1
schikkingen en boeten	21,3	21,3	21,3	21,3	21,3
winstuitkering dnb	196,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	399,8	181,4	181,4	181,4	181,4
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2002	377,7	142,7	171,6	194,2	194,2
Stand Voorjaarsnota (excl. IS)	3 014,7	2 488,8	2 569,8	2 523,6	2 528,1
Totaal internationale samenwerking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stand Voorjaarsnota (incl. IS)	3 014,7	2 488,8	2 569,8	2 523,6	2 528,1

Financiën

Wegens de succesvolle introductie van de Euro kunnen de uitgaven voor eurovoorlichting neerwaarts worden bijgesteld.

Voor de uitvoering van fiscale wetsvoorstellen zijn extra middelen uit de aanvullende post algemeen overgeheveld, onder meer voor het Belastingplan 2002 en het belastingverdrag met België. Daarnaast leidt de goede voortgang van de energiepremieregeling tot hogere uitvoeringskosten. De ontvangsten muntwezen zijn neerwaarts bijgesteld omdat de verwachte opbrengsten van de ontwaarding van munten zich later zullen voordoen dan aanvankelijk geraamd.

De opbrengsten van exportkredietverzekeringen zijn lager dan geraamd door met name de ongunstige economische ontwikkelingen in Latijns Amerika. Hier staat echter hogere premieontvangsten tegenover. Per saldo rest echter een tegenvaller.

Voorts zijn de verkoopopbrengsten van Domeinen meerjarig neerwaarts bijgesteld door de verkoopstop van landbouwgronden. Hier staan in 2002 echter hogere ontvangsten tegenover uit de verkoop van niet-agrarische gronden.

Om tijdig en tegen niet onevenredig hoge kosten te kunnen beschikken over vastgoed is een leenfaciliteit ingesteld. Aangezien dit activabeheer een voorfinanciering betreft, is deze post omgezet in een niet-relevante uitgave.

De eindejaarsmarge wordt onder meer ter dekking van de kosten van het wetsvoorstel Kosten Bestuurlijke Bezwaarfase en ter dekking van hogere uitgaven zakelijke lasten van Domeinen.

Bedragen in miljoenen euro's

X DEFENSIE	2002	2003	2004	2005	2006
UITGAVEN					
Stand Miljoenennota 2002 (excl. IS)	6 826,8	6 784,6	6 793,3	6 805,8	6 772,5
2. Beleidsmatige mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
terrorismebestrijding	16,8	20,1	17,6	17,6	17,6
eindejaarsmarge	99,7	0,0	0,0	0,0	0,0
diversen	16,7	5,8	3,1	0,4	- 2,6
	133,2	25,9	20,7	18,0	15,0
3. Technische mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
jsf	48,0	0,0	0,0	0,0	0,8
loonbijstelling tranche 2002	191,4	190,4	191,0	192,0	193,2
diversen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2
Niet tot een ijklijn behorend					
voorfinanciering ontwikkeling jsf	0,0	92,9	98,4	108,4	0,0
diversen	- 0,2	- 0,2	1,1	1,7	1,6
	239,2	283,1	290,5	302,1	195,8
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2002	372,4	308,9	311,2	320,2	210,9
Stand Voorjaarsnota (excl. IS)	7 199,1	7 093,6	7 104,5	7 125,9	6 983,4
Totaal internationale samenwerking	285,5	199,8	199,8	199,8	199,8
Stand Voorjaarsnota (incl. IS)	7 484,6	7 293,4	7 304,3	7 325,7	7 183,2

X DEFENSIE	2002	2003	2004	2005	2006
NIET-BELASTINGONTVANGSTEN					
Stand Miljoenennota 2002 (excl. IS)	200,6	201,7	200,1	200,7	197,9
2. Beleidsmatige mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
diversen	12,9	3,0	3,0	3,0	3,0
	12,9	3,0	3,0	3,0	3,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2002	12,9	3,0	3,0	3,0	3,0
Stand Voorjaarsnota (excl. IS)	213,5	204,7	203,1	203,7	200,9
Totaal internationale samenwerking	6,9	1,4	1,4	1,4	1,4
Stand Voorjaarsnota (incl. IS)	220,4	206,1	204,5	205,1	202,3

Defensie

Ter bestrijding van het terrorisme en ter bevordering van de veiligheid is het Actieplan Terrorismebestrijding en Veiligheid opgesteld. In het kader hiervan worden Militaire Inlichtingen Dienst, de Koninklijke Marechaussee en de Bijzondere BijstandsEenheid (BBE) uitgebreid.

Een deel van de totaal beschikbare EVDB-middelen is in 2001 niet tot besteding gekomen. Weliswaar hebben de gelden inmiddels een bestemming gevonden, maar de afronding van de plannen vindt door het zorgvuldig doorlopen van de (internationale) procedures pas de komende tijd plaats. Hiervoor wordt de eindejaarsmarge ingezet.

De Nederlandse deelname aan de ontwikkeling van de Joint Strike Fighter (JSF) wordt gefinancierd uit de begrotingen van Defensie en Economische Zaken en uit een bijdrage van de industrie. Omdat de uitgaven in de komende jaren gedaan moeten worden en de ontvangsten pas in latere jaren binnenkomen, moet de ontwikkelingsbijdrage worden voorgefinancierd.

Bedragen in miljoenen euro's

XI VOLKSHUISVESTING, RUIMTELIJKE ORDENING	2002	2003	2004	2005	2006
UITGAVEN					
Stand Miljoenennota 2002 (excl. IS)	3 261,6	3 360,1	3 391,8	3 383,1	3 405,4
1. Mee- en tegenvallers					
Rijksbegroting in enge zin					
intrekkingen premiekoop	6,9	9,2	12,3	11,4	11,0
woonzorgstimuleringsregeling	12,5	0,0	0,0	0,0	0,0
diversen	- 6,6	1,8	1,8	0,0	0,0
	12,8	11,0	14,1	11,4	11,0
2. Beleidsmatige mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
huursubsidie	18,8	- 13,6	- 23,8	- 13,5	1,1
apparaatsuitgaven	31,0	26,9	0,0	0,0	0,0
innovatieprogramma stedelijke vernieuwing	- 26,2	- 17,4	- 8,0	22,0	22,0
investerings stedelijke vernieuwing	- 71,8	0,0	0,0	0,0	0,0
rijksgebouwendienst	- 26,3	17,0	5,9	2,4	0,9
eindejaarsmarge	33,6	0,0	0,0	0,0	0,0
diversen	- 14,0	- 39,4	- 13,7	- 38,3	- 50,4
	- 54,9	- 26,5	- 39,6	- 27,4	- 26,4

XI VOLKSHUISVESTING, RUIMTELIJKE ORDENING	2002	2003	2004	2005	2006
3. Technische mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
bodemsanering vinex	41,0	0,0	0,0	0,0	0,0
diversen	40,7	19,8	14,8	10,7	10,5
Niet tot een ijklijn behorend					
diversen	0,9	0,0	0,0	0,0	0,0
	82,6	19,8	14,8	10,7	10,5
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2002	40,7	4,4	- 10,6	- 5,2	- 4,9
Stand Voorjaarsnota (excl. IS)	3 302,3	3 364,5	3 381,2	3 377,9	3 400,5
Totaal internationale samenwerking	17,1	62,5	62,6	92,6	112,6
Stand Voorjaarsnota (incl. IS)	3 319,4	3 427,0	3 443,8	3 470,5	3 513,1
NIET-BELASTINGONTVANGSTEN					
Stand Miljoenennota 2002 (excl. IS)	109,9	59,2	56,8	52,9	43,9
1. Mee- en tegenvallers					
Rijksbegroting in enge zin					
diversen	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0
	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Beleidsmatige mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Vangnetregeling	- 15,2	- 7,4	- 5,5	- 5,9	- 4,4
prestatienormering huursubsidie	16,7	0,0	0,0	0,0	0,0
diversen	12,2	2,5	1,3	0,5	- 0,3
	13,7	- 4,9	- 4,2	- 5,4	- 4,7
3. Technische mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
bodemsanering vinex	41,0	0,0	0,0	0,0	0,0
diversen	14,6	1,6	1,6	1,6	1,6
	55,6	1,6	1,6	1,6	1,6
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2002	69,8	- 3,3	- 2,6	- 3,8	- 3,1
Stand Voorjaarsnota (excl. IS)	179,7	55,9	54,2	49,1	40,7
Totaal internationale samenwerking					
Stand Voorjaarsnota (incl. IS)	179,7	55,9	54,2	49,1	40,7

VROM

Op grond van de realisatie 2001 van de uitkering op de voormalige premiekoopregelingen is een nieuwe raming van het aantal intrekkingen gemaakt. De intrekkingen betreffen subsidies die niet langer worden uitgekeerd doordat een inkomensstijging heeft geleid tot een overschrijding van de inkomensnorm. De nieuwe raming gaat uit van minder intrekkingen waardoor de uitgaven opwaarts zijn bijgesteld. Voor de tijdelijke woonzorgstimuleringsregeling wordt in 2002 naar verwachting meer projecten gehonoreerd dan in de raming was voorzien.

Bij de huursubsidie doet zich een aantal ontwikkelingen voor. De belangrijkste is een wijziging in de peildatum van de huishoudsamenstelling waardoor de eventuele correctie op de huursubsidie plaatsvindt per de eerste van de maand volgend op de verandering in plaats van per 1 juli. Een andere belangrijke bijstelling betreft een wijziging van het betalingsritme van de huursubsidie aan de groep die de subsidie rechtstreeks van VROM ontvangt. In plaats van drie maanden achteraf betalen van de huursubsidie, wordt met ingang van 1 juli 2002 vooraf per maand betaald. Het ritme wordt daarmee gelijk aan dat van de groep huursubsidie-

gerechtigden die de huursubsidie ontvangt van verhuurders of gemeenten. Dit vereenvoudigt de uitvoering, maar leidt tot een eenmalige extra last in 2002.

Bij de ontvangsten is het aantal terugvorderingen aan huursubsidie, waaronder de vangnetregeling, naar beneden bijgesteld, omdat adresmutaties sneller worden verwerkt. Dit is het gevolg van de modernisering van de uitvoering van de huursubsidie, waardoor huishoudens direct het juiste subsidiebedrag ontvangen.

Uit hoofde van de prestatienormering in de huursubsidie wordt van verhuurders een bijdrage verlangd, omdat zij over het tijdvak 2000–2001 de gemiddelde huren sterker hebben laten stijgen dan de uitgavennorm toestaat. Hierdoor is sprake van een eenmalige opbrengst.

De integratie van VROM inspecties en investeringen in ICT, noodzakelijk voor het instandhouden van een goede bedrijfsvoering, leiden tot extra apparaatsuitgaven.

Het Innovatieprogramma Stedelijke Vernieuwing (IPSV) stimuleert innovatieve plannen en projecten. De definitieve vaststelling van de kassleutel van deze subsidieregeling leidt er toe dat in de periode tot en met 2004 de kasbedragen naar beneden en vanaf 2005 tot en met 2007 naar boven worden bijgesteld. De intertemporele compensatie betreffende het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing (ISV) is de tegenhanger van de kasversnelling die vorig jaar bij Najaarsnota is verwerkt. Het bestedingsplan van de Rijksgebouwendienst (RGD) voor investeringen in de huisvesting van het Koninklijk Huis, de Hoge Colleges van Staat en het ministerie van Algemene Zaken is herzien omdat het oude bestedingsplan niet overeen kwam met de werkelijke uitfinanciering.

Bedragen in miljoenen euro's

XII VERKEER EN WATERSTAAT	2002	2003	2004	2005	2006
UITGAVEN					
Stand Miljoenennota 2002 (excl. IS)	5 718,8	5 925,1	6 129,0	6 300,5	6 406,0
2. Beleidsmatige mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
schipholtunnel	- 20,9	0,0	0,0	0,0	0,0
eindejaarsmarge	21,1	0,0	0,0	0,0	0,0
diversen	10,7	4,6	4,4	3,5	3,5
	10,9	4,6	4,4	3,5	3,5
3. Technische mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
loonbijstelling tranche 2002	83,9	80,3	79,8	81,6	82,4
diversen	17,2	24,4	15,8	3,2	3,8
Niet tot een ijklijn behorend					
aandelenstorting westerscheldetunnel	35,2	- 13,4	0,0	0,0	0,0
	136,3	91,3	95,6	84,8	86,2
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2002	147,1	95,9	100,0	88,4	89,8
Stand Voorjaarsnota (excl. IS)	5 866,0	6 021,0	6 229,0	6 388,9	6 495,8
Totaal internationale samenwerking	20,4	19,3	17,8	17,8	17,8
Stand Voorjaarsnota (incl. IS)	5 886,3	6 040,3	6 246,9	6 406,7	6 513,6

XII VERKEER EN WATERSTAAT	2002	2003	2004	2005	2006
NIET-BELASTINGONTVANGSTEN					
Stand Miljoenennota 2002 (excl. IS)	326,5	306,1	301,0	300,0	300,0
2. Beleidsmatige mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
dividend schiphol	17,3	0,0	0,0	0,0	0,0
diversen	9,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	26,3	0,0	0,0	0,0	0,0
3. Technische mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
diversen	11,8	19,7	13,6	0,0	0,0
	11,8	19,7	13,6	0,0	0,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2002	38,1	19,7	13,6	0,0	0,0
Stand Voorjaarsnota (excl. IS)	364,6	325,8	314,7	300,0	300,0
Totaal internationale samenwerking					
Stand Voorjaarsnota (incl. IS)	364,6	325,8	314,7	300,0	300,0

V&W

Vorig jaar is een schikking getroffen voor de Schipholtunnel. Het hiermee gemoeide bedrag valt in 2002 vrij.

De eindejaarsmarge wordt onder andere ingezet voor de afkoop exploitatie vliegveld Maastricht Aachen Airport en voor sociale veiligheid in het openbaar vervoer.

De dividenddraming Schiphol wordt opwaarts bijgesteld op basis van de met Schiphol gemaakte afspraak over verhoging van het deel van de winst dat als dividend wordt uitgekeerd (de pay-out ratio) en op basis van het realisatieniveau in de afgelopen jaren.

Bedragen in miljoenen euro's

XIII ECONOMISCHE ZAKEN	2002	2003	2004	2005	2006
UITGAVEN					
Stand Miljoenennota 2002 (excl. IS)	1 566,2	1 583,2	1 606,2	1 569,2	1 566,7
2. Beleidsmatige mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
co2 reductie	29,9	0,0	0,0	0,0	0,0
ebn	- 46,5	- 46,5	- 46,5	- 46,5	- 46,5
excellente basis voor ict	10,6	- 10,6	0,0	0,0	0,0
novem	13,9	0,0	0,0	0,0	0,0
ontwikkeling innovatie in de markt	- 11,5	- 7,7	- 10,9	- 13,9	- 20,0
eindejaarsmarge	15,0	0,0	0,0	0,0	0,0
diversen	12,0	6,6	1,1	- 1,7	- 4,1
	23,4	- 58,2	- 56,3	- 62,1	- 70,6
3. Technische mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
jsf	- 43,5	0,0	0,0	0,0	0,0
stadsverwarming	29,5	29,5	29,5	29,5	29,5
diversen	19,5	18,2	22,2	19,3	18,7
Niet tot een ijklijn behorend					
diversen	9,2	0,0	0,0	0,0	0,0
	14,7	47,7	51,7	48,8	48,2

XIII ECONOMISCHE ZAKEN	2002	2003	2004	2005	2006
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2002	38,2	- 10,3	- 4,5	- 13,4	- 22,4
Stand Voorjaarsnota (excl. IS)	1 604,4	1 572,9	1 601,7	1 555,8	1 544,3
Totaal internationale samenwerking	209,0	226,7	219,7	234,2	238,9
Stand Voorjaarsnota (incl. IS)	1 813,3	1 799,5	1 821,4	1 790,0	1 783,2
NIET-BELASTINGONTVANGSTEN					
Stand Miljoenennota 2002 (excl. IS)	2 848,1	2 421,9	1 975,2	1 715,4	1 817,7
2. Beleidsmatige mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
dividend tennet	11,3	11,3	0,0	0,0	0,0
twinning	- 15,9	0,0	15,9	0,0	0,0
ucn	60,0	0,0	0,0	0,0	0,0
diversen	4,5	0,0	- 3,0	0,0	0,0
	59,9	11,3	12,9	0,0	0,0
3. Technische mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
diversen	18,9	8,3	8,4	2,0	2,3
Niet tot een ijklijn behorend gasbaten	- 172,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	- 153,1	8,3	8,4	2,0	2,3
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2002	- 93,2	19,7	21,3	2,0	2,3
Stand Voorjaarsnota (excl. IS)	2 754,9	2 441,5	1 996,5	1 717,4	1 820,0
Totaal internationale samenwerking	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8
Stand Voorjaarsnota (incl. IS)	2 756,7	2 443,3	1 998,3	1 719,2	1 821,8

Economische Zaken

Het doel van het CO₂-reductieplan is het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen zoals afgesproken in het Kyoto-protocol. Om dit te bereiken worden gericht subsidies ingezet. Voor de uitvoering van het lopende CO₂-reductieplan zijn daartoe middelen vanuit de aanvullende post overgeheveld naar de begroting van Economische Zaken.

Als gevolg van de afkoop van DSM in Energie Beheer Nederland (EBN) worden de winst- en dividenuitkering van EBN niet meer via de begroting van EZ aan DSM als certificaathouder uitgekeerd. De uitkering komt binnen als ontvangst voor het Rijk. EZ stelt zich als doel om internationaal voorop te lopen in de creatie van nieuwe economische activiteiten en toepassingen van ICT in bestaande economische activiteiten. De geraamde verplichtingen voor het realiseren van dit doel komen eerder dan geraamd tot besteding.

De hogere bijdrage aan Novem heeft betrekking op afspraken met de industrie over energiebesparing en de opzet van een Kenniscentrum voor energiebesparing.

Het innovatiebeleid is erop gericht om het bedrijfsleven voortdurend uit te dagen en te stimuleren tot het vernieuwen van productieprocessen en producten, zodat de Nederlandse bedrijven tot de internationale koplopers behoren. In 2002 is er sprake van een lagere kasuitgaven dan oorspronkelijk geraamd. Voor 2003 en latere jaren vinden bij Miljoenennota 2003 tegengestelde mutaties plaats.

Het grootste gedeelte van de eindejaarsmarge zet EZ in voor de bijdrage aan de Joint Strike Fighter. Het overige deel is bestemd voor de rentelasten TenneT.

EZ levert een bijdrage voor de deelname aan de ontwikkeling van de Joint Strike Fighter. In totaal is de bijdrage van Economische Zaken 43,5

miljoen. Conform de Overgangswet Elektriciteitsproductiesector wordt er een tegemoetkoming verstrekt in de kosten die voortvloeien uit overeenkomsten met betrekking tot stadsverwarming.

Doordat de aandelen van TenneT in handen zijn van de staat, ontvangt de staat dividend TenneT. Gezien de huidige marktsituatie is het niet mogelijk om Twinning op dit moment te verkopen. In 1993 heeft Ultra Centrifuge Nederland N.V. (UCN) zijn onderneming ingebracht in Urenco Ltd. In ruil daarvoor zijn aandelen Urenco en een shareholders-loan van 39 miljoen Pond Sterling verkregen. Naar verwachting wordt deze shareholders-loan in 2002 door Urenco Ltd aan UCN terugbetaald. De algemene vergadering van aandeelhouders van UCN wordt voorgesteld om de terugbetaling aan de aandeelhouders ten goede te laten komen. De Staat bezit 98,9% van de aandelen UCN en ontvangt naar verwachting 60 miljoen euro.

De lagere raming van de aardgasbaten is het gevolg van afwijkende olieprijs en afzet van gas.

Bedragen in miljoenen euro's

XIV LANDBOUW, NATUURBEHEER EN VISSERIJ	2002	2003	2004	2005	2006
UITGAVEN					
Stand Miljoenennota 2002 (excl. IS)	2 043,2	1 937,3	1 933,8	1 949,9	1 964,1
1. Mee- en tegenvallers					
Rijksbegroting in enge zin					
leerlingenaantallen	18,7	18,7	18,7	18,7	18,7
diversen	- 7,0	- 7,0	- 7,0	- 7,0	- 7,0
	11,7	11,7	11,7	11,7	11,7
2. Beleidsmatige mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
eindejaarsmarge	12,9	0,0	0,0	0,0	0,0
diversen	2,8	0,9	0,4	0,3	0,3
	15,7	0,9	0,4	0,3	0,3
3. Technische mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
bse-testen, kadaverregeling en verbranding diermeel	36,2	0,0	0,0	0,0	0,0
loonbijstelling tranche 2002	50,2	49,9	50,3	50,2	50,9
diversen	26,6	8,9	9,9	9,9	10,2
	113,0	58,8	60,2	60,1	61,1
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2002	140,3	71,4	72,3	72,1	73,0
Stand Voorjaarsnota (excl. IS)	2 183,6	2 008,7	2 006,1	2 022,0	2 037,1
Totaal internationale samenwerking	27,1	24,3	24,3	24,3	24,3
Stand Voorjaarsnota (incl. IS)	2 210,7	2 033,0	2 030,4	2 046,3	2 061,4
NIET-BELASTINGONTVANGSTEN					
Stand Miljoenennota 2002 (excl. IS)	615,1	546,2	513,3	514,0	512,5
1. Mee- en tegenvallers					
Rijksbegroting in enge zin					
eu-bijdrage in mkz-kosten	12,4	0,0	0,0	0,0	0,0
	12,4	0,0	0,0	0,0	0,0

XIV LANDBOUW, NATUURBEHEER EN VISSERIJ	2002	2003	2004	2005	2006
3. Technische mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
bijdrage van het diergezondheidsfonds	36,2	0,0	0,0	0,0	0,0
diversen	29,0	9,6	6,5	6,5	6,6
Niet tot een ijklijn behorend					
landbouwheffing	- 26,3	- 26,3	- 26,3	- 26,3	- 26,3
	38,9	- 16,7	- 19,8	- 19,8	- 19,7
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2002	51,3	- 16,7	- 19,8	- 19,8	- 19,7
Stand Voorjaarsnota (excl. IS)	666,4	529,5	493,6	494,2	492,8
Totaal internationale samenwerking					
Stand Voorjaarsnota (incl. IS)	666,4	529,5	493,6	494,2	492,8

LNV

De deelname aan het voortgezet agrarisch beroepsonderwijs ligt hoger dan geraamd. Door een storting uit het Diergezondheidsfonds komen middelen op de LNV-begroting beschikbaar voor de BSE-testkosten, de kadaverregeling en voor de kosten van destructie en verbranding van diermeel. Op basis van actuele inzichten over de bijdragen van de EU in de MKZ-kosten is de raming aangepast.

Vanwege de verwachte daling van de import op basis van de meest recente macro-economische inzichten worden de opbrengsten van de landbouwheffingen naar beneden bijgesteld.

UITGAVEN in mln euro

XV SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID	2002	2003	2004	2005	2006
Stand Miljoenennota 2002 (excl. IS)	19 452,5	19 945,1	20 224,3	20 452,0	20 676,1
1. Mee- en tegenvallers					
<i>Sociale Zekerheid en Arbeidsmarkt</i>					
arbeidsmarktmiddelen	- 118,0				
volume fwi	95,1	95,1	95,1	95,1	95,1
diversen	16,4	6,4	4,0	0,5	1,4
Totaal	- 6,5	101,5	99,1	95,6	96,5
2. Beleidsmatige mutaties					
<i>Rijksbegroting in enge zin</i>					
diversen	0,5	- 1,6	- 1,0	- 1,0	- 1,0
<i>Sociale Zekerheid en Arbeidsmarkt</i>					
bedrijfsplannen bkwi	28,1				
bedrijfsplannen cwi	45,3				
bedrijfsplannen uwv	- 16,6				
cwi uitkeringsintake	25	25	25	25	25
agenda toekomst intertemporele compensatie	- 6,1	25,3	- 29,8	41,7	19,5
arboconvenanten intertemporele compensatie	- 10	5	5		
langlaag intertemporele compensatie	- 47,3	26,8	21,7	- 12,4	11,2
eindejaarsmarge	129				
diversen	- 14,9				
Totaal	133,0	24,9	20,9	58,3	54,7

XV SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID	2002	2003	2004	2005	2006
3. Technische mutaties					
Rijksbegroting in enge zin diversen	26,2	25,3	25,3	25,3	25,4
Sociale Zekerheid en Arbeidsmarkt loonbijstelling tranche 2002 diversen	209,2	215,2	218,1	221,9	222,0
Niet tot een ijklijn behorend diversen	5,9	6,9	6,9	7,4	7,4
	11,0	11,0	11,0	11,0	11,0
Totaal	252,3	258,4	261,3	265,6	265,8
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2002	379,0	385,0	381,4	420,3	417,0
Stand Voorjaarsnota (excl. IS)	19 831,4	20 330,1	20 605,7	20 872,3	21 093,1
Totaal internationale samenwerking	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
Stand Voorjaarsnota (incl. IS)	19 832,1	20 330,8	20 606,4	20 873,0	21 093,8
NIET-BELASTINGONTVANGSTEN					
Stand Miljoenennota 2002 (excl. IS)	517,6	437,4	437,9	438,2	574,3
2. Beleidsmatige mutaties					
Sociale Zekerheid en Arbeidsmarkt diversen	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Totaal	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
3. Technische mutaties					
Rijksbegroting in enge zin diversen	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Totaal	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2002	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Stand Voorjaarsnota (excl. en incl. IS)	519,6	439,5	439,9	440,3	576,4

SZW

In de begroting van SZW zijn de uitgaven meegevallen vanwege een lager gebruik van gesubsidieerde arbeidsplaatsen. Tegenvallers zijn opgetreden door een stijgend aantal bijstandsuitkeringen. Voor de arbeidsmarkt-middelen WIW en I/D-banen wordt een lager budgettair beslag geraamd ten opzichte van de ontwerpbegroting 2002. Bij de WIW ligt de reden voor de bijstelling in een lagere volumegroei voor de WIW-dienstbetrekkingen enwerkervaringsplaatsen. Bij de I/D-banen is sprake van een lagere gemiddelde prijs per baan. Dit komt doordat er minder personen in banen met de hoogste subsidie categorie terecht zijn gekomen. Daarnaast is het budgettair beslag voor de ID-banen iets lager door een bijstelling van het uiteindelijk te realiseren aantal Doorstroombanen.

Het Centraal Planbureau verwacht dat de werkloosheid toe zal nemen. In 2002 is zichtbaar dat dit gevolgen heeft voor het beroep op de bijstandsuitkeringen, zodat via het Fonds werk en Inkomen naar verwachting meer uitgaven plaats zullen vinden. Ten opzichte van de raming in de Miljoenennota 2002 is het volume voor het aantal bijstandsuitkeringen naar boven bijgesteld.

Uit het oogpunt van bestuurlijke stabiliteit zijn met het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV), de Centra voor Werk en Inkomen (CWI) en het BKWI (het Bureau Ketenbeheer Werk en Inkomen) tot en met 2006 afspraken gemaakt over de bedrijfsplannen. Een deel van afspraken voor het UWV slaat neer in de uitvoering van de begrotings-gefinancierde Wajong en Toeslagenwet. Zichtbaar zijn ook de middelen

voor de uitvoering van de uitkeringsintake door het CWI. Deze zijn overgeheveld van de premiegefinancierde regelingen naar de begroting van SZW.

Op drie beleidsonderdelen zijn intertemporele compensaties toegepast. Ten eerste zijn de uitgaven voor de verbetering van arbeidsomstandigheden via arboconvenanten herschikt. Door vertraging in de uitvoering vallen de uitgaven in 2002 lager uit en die 2004 en 2005 hoger. Ten tweede voor de uitvoering van de motie Noorman-Den Uyl (de «Lang-laag» regeling). Op grond van nadere inzichten wordt de toeslag voor mensen die ten minste drie jaar een inkomen rond het sociale minimum en geen arbeidsmarktperspectief hebben, in plaats van eens in de drie jaar nu jaarlijks uitbetaald. Dit maakt een herschikking van middelen noodzakelijk. Ten slotte is voor de uitvoering van de bestuurlijke afspraken bij de Agenda voor de Toekomst een herschikking noodzakelijk. Na overleg tussen Rijk en gemeenten over de Agenda voor de Toekomst is gebleken dat de aanvankelijke inzet om al in 2004 een uitstroom van 40% uit het overeengekomen trajecten te realiseren, pas in 2006 wordt gerealiseerd. De eindejaarsmarge van SZW wordt gebruikt om de uitvoering van vertraagde projecten en overlopende betalingen mogelijk te maken. Dit is bijvoorbeeld het geval bij uitfinanciering van SUWI-projecten en de uitvoering van de afspraken voor de Agenda voor de Toekomst.

Bedragen in miljoenen euro's

XVI VOLKSGEZONDHEID, WELZIJN EN SPORT	2002	2003	2004	2005	2006
UITGAVEN					
Stand Miljoenennota 2002 (excl. IS)	8 316,2	8 217,5	8 266,2	8 323,5	8 420,4
2. Beleidsmatige mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
diversen	30,3	5,4	0,5	1,9	- 0,3
Zorg					
maatschappelijke opvang	18,0	18,0	18,0	18,0	18,0
palliatieve zorg	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
terrorismebestrijding	14,8	5,9	4,6	4,6	4,6
diversen	14,5	- 8,2	- 4,0	- 5,4	- 3,3
	87,6	31,1	29,1	29,1	29,0
3. Technische mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
loonbijstelling tranche 2002	56,0	49,4	48,8	48,4	48,1
van justitie: pleegzorg	49,6	49,6	49,6	49,6	49,6
diversen	1,4	0,2	- 0,2	- 0,2	0,0
Zorg					
loonbijstelling tranche 2002	39,7	38,4	37,5	37,1	37,1
diversen	1,5	1,1	1,3	0,8	0,8
Niet tot een ijklijn behorend					
loonbijstelling	115,9	115,9	115,9	115,9	115,9
	264,1	254,6	252,9	251,6	251,5
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2002	351,8	285,8	281,9	280,6	280,6
Stand Voorjaarsnota (excl. IS)	8 668,0	8 503,2	8 548,1	8 604,1	8 701,0
Totaal internationale samenwerking	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
Stand Voorjaarsnota (incl. IS)	8 668,7	8 503,9	8 548,8	8 604,8	8 701,6

XVI VOLKSGEZONDHEID, WELZIJN EN SPORT	2002	2003	2004	2005	2006
NIET-BELASTINGONTVANGSTEN					
Stand Miljoenennota 2002 (excl. IS)	95,3	95,0	94,4	94,4	94,4
3. Technische mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
diversen	1,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Zorg					
diversen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	1,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2002	1,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Stand Voorjaarsnota (excl. IS)	96,3	95,0	94,4	94,4	94,4
Totaal internationale samenwerking					
Stand Voorjaarsnota (incl. IS)	96,3	95,0	94,4	94,4	94,4

VWS

Naar aanleiding van de Nota van Wijziging die is ingediend bij de behandeling van de VWS-begroting 2002 wordt extra geld vrijgemaakt voor de maatschappelijke opvang. Naar aanleiding van het amendement Rouvoet wordt extra geld uitgetrokken voor de palliatieve zorg.

De intensiveringen ter bestrijding van het terrorisme worden, zoals verwoord in het actieplan terrorisme dat 5 oktober 2001 naar de Tweede Kamer is gestuurd, nu meerjarig verwerkt. Hiervoor worden o.a. een project versterking lokale infectieziektebestrijding uitgevoerd, waar nodig draaiboeken voor epidemiebestrijding verder uitgewerkt, bestaande nationale surveillancenetwerken voor (bekende) infectieziekten versterkt, wordt de geplande bouw van een beveiligd laboratorium voor het RIVM versneld uitgevoerd en worden voldoende pokkenvaccins gebruiksklaar gemaakt.

Bedragen in miljoenen euro's

INTERNATIONALE SAMENWERKING	2002	2003	2004	2005	2006
UITGAVEN					
Stand Miljoenennota 2002	4 873,2	4 940,0	5 148,0	5 336,8	5 482,1
1. Mee- en tegenvallers					
Rijksbegroting in enge zin					
bnp- bijstelling	- 85,0	- 85,0	- 85,0	- 85,0	- 85,0
eki-toerekening	- 100,0	0,0	0,0	0,0	0,0
eu-toerekening	- 44,8	- 8,1	0,0	0,0	0,0
	- 229,8	- 93,1	- 85,0	- 85,0	- 85,0
2. Beleidsmatige mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
activiteiten maatschappelijke organisaties	34,0	43,3	43,3	43,3	43,3
bouwkundige projecten	2,0	6,5	15,5	22,0	30,0
clean development mechanism	- 125,0	0,0	0,0	30,0	50,0
eindejaarsmarge	30,9	50,2	- 28,5	23,0	0,0
europees ontwikkelingsfonds	- 62,2	- 20,0	- 15,0	- 15,0	- 15,0
goed bestuur, mensenrechten en vredesopbouw	17,7	22,0	27,0	30,0	17,0
internationaal strafhof	- 2,4	11,3	3,0	7,0	7,0
loon- en prijsbijstelling	54,3	53,6	56,6	56,7	56,1
macrosteun en schuldkwijtschelding	- 107,4	- 212,6	- 257,1	- 249,2	- 168,3
nederlandse ontwikkelingsorganisatie snv	1,9	5,8	9,8	14,1	18,6
noodhulp	30,3	0,0	0,0	0,0	0,0
ontwikkelingsbanken	- 25,9	0,0	0,0	0,0	0,0
opvang asielzoekers	- 63,2	- 61,3	- 61,3	- 61,3	- 61,3
rentesubsidies	- 21,0	- 21,0	- 21,0	- 21,0	- 21,0

INTERNATIONALE SAMENWERKING	2002	2003	2004	2005	2006
sectorale samenwerking	- 90,0	- 41,2	0,0	0,0	0,0
speciale multilaterale activiteiten vn	29,4	33,8	19,6	26,3	26,3
thematische samenwerking	- 7,1	- 33,8	- 38,8	- 38,7	- 44,9
vn-ontwikkelingsprogramma	18,2	18,2	18,2	18,2	18,2
vn-vluchtelingenprogramma's	13,7	13,7	13,7	13,7	13,7
vredesoperaties	33,9	5,5	5,5	5,5	5,5
wereldbank partnershipprogramma	53,8	98,4	115,0	111,2	13,0
diversen	318,0	76,4	64,7	25,3	8,2
	133,9	48,8	- 29,8	41,1	- 3,6
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2002	- 95,8	- 44,3	- 114,9	- 44,1	- 88,8
Stand Voorjaarsnota	4 777,4	4 895,7	5 033,2	5 292,7	5 393,3

Internationale Samenwerking

De omvang van de Homogene Groep Internationale Samenwerking (HGIS) is gekoppeld aan het Bruto Nationaal Product (BNP) en is neerwaarts bijgesteld op basis van de meest recente macro-economische inzichten. De reservering voor schuldenregelingen uit hoofde van exportkredietverzekering is hoger dan geraamd bij miljoenennota als gevolg van het verschuiven van kwijtschelding aan Tanzania en de voormalige republiek Joegoslavië van 2001 naar 2002.

Het Nederlandse aandeel in de uitgaven die de Europese Unie doet voor hulp aan ontwikkelingslanden (ODA) en activiteiten in landen in Midden- en Oost-Europa (non-ODA) worden toegerekend aan de HGIS. Gezien de druk op de non-ODA uitgaven wordt de hogere EU-toerekening op basis van de EU-begroting 2002 voor non-ODA gecompenseerd.

De *activiteiten met maatschappelijke organisaties* worden geïntensiveerd met als belangrijkste doel de «civil society» in ontwikkelingslanden te versterken. Hiertoe worden partnerships aangegaan met gespecialiseerde Nederlandse en internationale niet-gouvernementele organisaties (NGO's) en hun partners in het zuiden.

Om meerjarig de ambassades, consulaten-generaal en permanente vertegenwoordigingen in het buitenland op niveau te kunnen houden, is het budget voor *bouwkundige projecten* verhoogd. Deze projecten zijn mede gericht op het oplossen van asbestproblematiek, beveiliging en het omzetten van huurcontracten naar koopcontracten.

De uitgaven voor het *Clean Development Mechanism* drukken op latere jaren dan nu in de begroting is voorzien. De raming voor 2002 wordt doorgeschoven naar de jaren 2005–2007. De verplichtingen worden wel voor een belangrijk deel in 2002 aangegaan. De *eindejaarsmarge* HGIS wordt normaliter verdeeld over 3 jaren. Om alle tegenvallers te dekken wordt het algemene deel van de eindejaarsmarge non-ODA eenmalig over 4 jaren verdeeld.

Het budget voor *macrosteun en schuldverlichting* wordt verlaagd omdat een groot deel van de kwijtschelding aan Heavily Indebted Poor Countries (HIPC) in 2001 heeft plaatsgevonden. In 2002 wordt in HIPC-kader alleen kwijtschelding aan Ghana verwacht. Op dit artikel wordt tevens de vrije ruimte dan wel het tekort binnen ODA geparkeerd. Dit jaar is sprake van een tekort op ODA waarvoor in de loop van het jaar compensatie wordt gevonden elders op de begroting.

In het licht van de huidige situatie in Afghanistan wordt extra *noodhulp* verstrekt, waarbij Nederlandse prioriteiten vooral liggen bij ontminning, terugkeer van vluchtelingen en ontheemden, landrehabilitatie en onderwijs.

Een deel van de Nederlandse bijdrage aan *ontwikkelingsbanken* is reeds in 2001 betaald, waardoor het budget in 2002 wordt verlaagd.

De instroom van asielzoekers is aanzienlijk gedaald waardoor ook het deel dat aan de HGIS wordt toegerekend neerwaarts is bijgesteld.

De raming voor *sectorale samenwerking* wordt naar beneden bijgesteld op basis van realisaties in het verleden.

In lijn met het streven om belangrijke thema's als aids, milieu, armoedeziekten en versterking van de civil society zoveel mogelijk te integreren in de sectorale samenwerking en multilateraal en via het particuliere kanaal aan te pakken. In lijn met dit streven vindt een verschuiving plaats van bilaterale *thematische samenwerking* naar programmatische samenwerking met gespecialiseerde multilaterale en particuliere organisaties.

Het artikel humanitaire hulp wordt verhoogd door een extra bijdrage aan de VN-vluchtelingenprogramma's (UNHCR) om het tekort aan te vullen. Deze bijdrage ligt in lijn met het streven om goed functionerende internationale organisaties te steunen.

Nederland levert met de inzet van manschappen en materieel in de (*vredes*)operaties Enduring Freedom en de International Security Assistance Force (ISAF) in Afghanistan een actieve bijdrage aan de strijd tegen terrorisme in de operatie Enduring freedom. Daarnaast levert Nederland een bijdrage aan de International Security Assistance Force (ISAF) in Afghanistan.

Met de extra bijdrage aan het *wereldbank partnershipprogramma* worden internationale initiatieven op het terrein van «basic education» (Education for All) en armoedeziekten (Global Fund to Fight Aids, TB en Malaria) gesteund. De Wereldbank is door de internationale gemeenschap aangewezen als penningmeester van deze initiatieven.

Om zowel de omvang van de BNP-bijstelling, EKI-toerekening en EU-toerekening als de verwerking van deze neerwaartse bijstelling in de beleidsartikelen zichtbaar te maken, is gebruik gemaakt van een verdeelartikel. Dit verdeelartikel is opgenomen in de post *diversen*, dat daardoor sterk positief is.

Bedragen in miljoenen euro's

GEMEENTEFONDS	2002	2003	2004	2005	2006
UITGAVEN					
Stand Miljoenennota 2002 (excl. IS)	12 281,7	12 405,2	12 412,1	12 485,6	12 480,4
1. Mee- en tegenvallers					
Rijksbegroting in enge zin					
diversen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Beleidsmatige mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
compensatie cwi	28,6	- 1,8	- 1,8	- 1,8	- 1,8
elzinga/dualisering	10,7	10,7	10,7	10,7	10,7
onderwijshuisvesting	45,0	45,0	45,0	45,0	45,0
diversen	- 4,8	1,9	1,9	1,9	1,9
3. Technische mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
uitkering behoedzaamheidsreserve 2001	357,5	0,0	0,0	0,0	0,0
van ap: accres 2002	363,5	363,5	363,5	363,5	363,5
diversen	- 16,1	- 22,0	- 22,0	- 11,0	- 11,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2002	784,3	397,2	397,2	408,2	408,2
Stand Voorjaarsnota (excl. IS)	13 066,0	12 802,4	12 809,3	12 893,9	12 888,6
Totaal internationale samenwerking					
Stand Voorjaarsnota (incl. IS)	13 066,0	12 802,4	12 809,3	12 893,9	12 888,6

Gemeentefonds

In het gemeentefonds is een taakstelling opgenomen uit het Regeerakkoord 1998 onder de titel «efficiencywinst CWI (voormalig SWI)». Inmiddels blijkt dat deze efficiencywinst niet volledig is gerealiseerd. De verwachting is wel dat in de toekomst een efficiencywinst wordt gerealiseerd, die iets hoger ligt dan de winst die eerder werd geraamd. Daarom wordt de eerder vastgestelde reeks aangepast.

De geraamde kosten die voortvloeien uit het wetsvoorstel Dualisering Gemeentebestuur, voornamelijk die welke samenhangen met het tot stand brengen van gemeentelijke griffies en rekenkamers, worden voor de helft door het Rijk aan de gemeenten vergoed. De feitelijke kosten en batenontwikkeling zal in de komende jaren worden gevolgd.

Als gevolg van de onderwijskundige vernieuwingen van de afgelopen jaren stelt het kabinet structureel middelen beschikbaar voor de huisvestingsconsequenties. Het kabinet gaat ervan uit dat gemeenten de inspanningen die zij plegen op het terrein van onderwijshuisvesting zullen voortzetten en dat zij de ruimte uit de accres hiervoor prioritair inzetten.

Het accres gemeentefonds 2001 komt op basis van de vaststelling van de netto gecorrigeerde rijksuitgaven 2001 hoger uit dan eerder was vastgesteld. Het resultaat van de nacalculatie is verrekend met de op het gemeentefonds ingehouden behoedzaamheidsreserve van 2001. Op grond hiervan komt de behoedzaamheidsreserve van 2001 in zijn geheel tot uitkering en resteert daarenboven nog een aanvullend accres dat in 2002 tot uitbetaling komt.

Bedragen in miljoenen euro's

PROVINCIEFONDS	2002	2003	2004	2005	2006
UITGAVEN					
Stand Miljoenennota 2002 (excl. IS)	1 014,4	1 016,9	1 017,1	1 005,3	1 005,3
3. Technische mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
uitkering behoedzaamheidsreserve 2001	30,2	0,0	0,0	0,0	0,0
van ap: accres 2002	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0
diversen	1,4	2,3	2,3	2,3	2,3
	61,6	32,3	32,3	32,3	32,3
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2002	61,5	32,3	32,3	32,3	32,3
Stand Voorjaarsnota (excl. IS)	1 075,9	1 049,2	1 049,4	1 037,6	1 037,6
Totaal internationale samenwerking					
Stand Voorjaarsnota (incl. IS)	1 075,9	1 049,2	1 049,4	1 037,6	1 037,6

Provinciefonds

Het accres provinciefonds komt op basis van de vaststelling van de netto gecorrigeerde rijksuitgaven 2001 hoger uit dan eerder was vastgesteld. Het resultaat van de nacalculatie is verrekend met de op het provinciefonds ingehouden behoedzaamheidsreserve. Op grond hiervan komt de behoedzaamheidsreserve van 2001 in zijn geheel tot uitkering en resteert daarenboven nog een aanvullend accres dat tot uitbetaling komt.

Bedragen in miljoenen euro's

ACCRES GEMEENTEFONDS/PROVINCIEFONDS	2002	2003	2004	2005	2006
UITGAVEN					
Stand Miljoenennota 2002	264,6	1 001,1	1 390,1	1 836,4	2 295,3
1. Mee- en tegenvallers					
Rijksbegroting in enge zin					
accres gemeentefonds	119,1	119,1	119,1	119,1	119,1
diversen	9,8	9,8	9,8	9,8	9,8
	128,9	128,9	128,9	128,9	128,9
3. Technische mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
naar gf: accres 2002	- 363,5	- 363,5	- 363,5	- 363,5	- 363,5
naar pf: accres 2002	- 30,0	- 30,0	- 30,0	- 30,0	- 30,0
	- 393,5	- 393,5	- 393,5	- 393,5	- 393,5
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2002	- 264,6	- 264,6	- 264,6	- 264,6	- 264,6
Stand Voorjaarsnota	0,0	736,5	1 125,5	1 571,8	2 030,7

Accres Gemeente en provinciefonds

Op basis van de ontwikkeling van de netto gecorrigeerde rijksuitgaven bij de Voorjaarsnota 2002 is het accres van het gemeentefonds en het provinciefonds voor 2002 bepaald. Het geraamde accres voor 2002 wordt vanaf 2001 structureel van de aanvullende post naar de fondsen overgeboekt.

Bedragen in miljoenen euro's

INFRASTRUCTUURFONDS	2002	2003	2004	2005	2006
UITGAVEN					
Stand Miljoenennota 2002 (excl. IS)	5 990,9	6 269,3	5 513,2	5 322,9	5 327,9
2. Beleidsmatige mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
toevoeging voordelig saldo 2001	44,4	15,7	17,3	6,5	0,0
	44,4	15,7	17,3	6,5	0,0
3. Technische mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
betuweroute	45,4	38,6	0,0	0,0	0,0
duurzaam veilig	- 20,9	- 25,4	0,0	0,0	0,0
rente schatkistbelening 2001	23,9	23,9	23,9	23,9	23,9
scahtkistbelening aan rib 2002	323,0	0,0	0,0	0,0	0,0
schipholtunnel	- 20,9	0,0	0,0	0,0	0,0
diversen	8,3	4,2	0,0	0,0	0,0
Niet tot een ijklijn behorend					
aandelenstorting westerscheldetunnel	35,2	- 13,4	0,0	0,0	0,0
diversen	8,6	0,0	0,0	0,0	0,0
	402,6	27,9	23,9	23,9	23,9
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2002	447,1	43,6	41,2	30,4	23,9
Stand Voorjaarsnota (excl. IS)	6 438,0	6 312,8	5 554,4	5 353,2	5 351,8
Totaal internationale samenwerking					
Stand Voorjaarsnota (incl. IS)	6 438,0	6 312,8	5 554,4	5 353,2	5 351,8

INFRASTRUCTUURFONDS	2002	2003	2004	2005	2006
NIET-BELASTINGONTVANGSTEN					
Stand Miljoenennota 2002 (excl. IS)	5 937,4	6 250,9	5 411,8	5 311,7	5 327,9
2. Beleidsmatige mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
geluidsisolatie schiphol (fes)	34,0	55,0	80,0	0,0	0,0
geluidsisolatie schiphol (infracfonds)	- 34,0	- 55,0	- 80,0	0,0	0,0
toevoeging voordelig saldo 2001	39,9	3,3	3,3	3,3	0,0
	39,9	3,3	3,3	3,3	0,0
3. Technische mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
betuweroute	45,4	38,6	0,0	0,0	0,0
duurzaam veilig	- 20,9	- 25,4	0,0	0,0	0,0
rente schatkistbelening rib 2001	23,9	23,9	23,9	23,9	23,9
schatkistbelening aan rib 2002	323,0	0,0	0,0	0,0	0,0
schipholtunnel	- 20,9	0,0	0,0	0,0	0,0
diversen	8,3	4,2	0,0	0,0	0,0
Niet tot een ijklijn behorend					
aandelenstorting westerscheldetunnel	35,2	- 13,4	0,0	0,0	0,0
	394,0	27,9	23,9	23,9	23,9
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2002	433,9	31,2	27,2	27,2	23,9
Stand Voorjaarsnota (excl. IS)	6 371,4	6 282,1	5 439,0	5 338,9	5 351,8
Totaal internationale samenwerking					
Stand Voorjaarsnota (incl. IS)	6 371,4	6 282,1	5 439,0	5 338,9	5 351,8

Infrastructuurfonds

De aanbesteding van de bovenbouw van de Betuweroute was in 2001 opgeschort in afwachting van nadere besluitvorming over de wijze van voortzetting van de aanbestedingsprocedures. De middelen die in 2001 teruggestort zijn in het FES worden weer ter beschikking gesteld voor de Betuweroute.

In verband met het nog in 2001 van kracht worden van het Interim-besluit Duurzaam Veilig zijn de hiervoor in het Infracfonds gereserveerde middelen overgeboekt naar de begroting van Verkeer en Waterstaat.

Aan NS Railinfrabeheer (RIB) is in 2001 een schatkistbelening verstrekt ten behoeve van het onderhoud op het spoor. Over de schatkistbelening wordt rente betaald. Daarnaast is in 2002 een nieuwe schatkistbelening toegekend aan de RIB.

Vorig jaar is een schikking getroffen voor de Schipholtunnel. Het daarmee gemoeide bedrag valt in 2002 vrij.

De aandelenstorting Westerscheldetunnel in 2002 dient ter dekking van gemaakte kosten voor de bouw van de Westerscheldetunnel ondermeer voortvloeiende uit een hogere dan geraamde prijsstijging. Daarnaast vindt een vervroeging van de storting plaats van 2003 naar 2002 in verband met de voorspoedig verlopende werkzaamheden aan de tunnel.

Het kabinet heeft aangegeven ruimte te willen bieden aan beheerste groei van de nationale luchthaven Schiphol, dit binnen daartoe gestelde grenzen van milieu en veiligheid. Vanwege de beoogde openstelling van de 5e baan vindt er een extra inspanning binnen de projectuitvoering Geluidsisolatie Schiphol plaats. Aan de hand van de meest recente audit is geconstateerd dat de kosten hoger zijn doordat meer woningen geïsoleerd moeten worden en doordat de kosten per woning hoger zijn. De extra inspanning wordt gedekt via een voorfinanciering van het FES in 2002 tot en met 2004. De terugbetaling aan het FES vindt plaats in 2008 tot en met 2012 via een verlenging van de heffingsperiode op de luchtvaartsector. De voorfinanciering van het FES en de terugbetaling aan het FES

lopen via het Infrafonds. De uitgaven worden verantwoord op de begroting van Verkeer en Waterstaat.

Bedragen in miljoenen euro's

FONDS ECONOMISCHE STRUCTUURVERSTERKING	2002	2003	2004	2005	2006
UITGAVEN					
Stand Miljoenennota 2002 (excl. IS)	2 480,6	2 763,6	1 682,2	1 550,1	1 546,1
3. Technische mutaties					
Niet tot een ijklijn behorend					
betuweroute (isf)	45,4	38,6	0,0	0,0	0,0
bodemsanering (vrom)	41,0	0,0	0,0	0,0	0,0
geluidsisolatie schiphol (isf)	34,0	55,0	80,0	0,0	0,0
vitaliteit steden	31,3	0,0	0,0	0,0	0,0
diversen	35,9	11,1	6,5	0,0	0,0
	187,6	104,7	86,5	0,0	0,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2002	187,6	104,7	86,5	0,0	0,0
Stand Voorjaarsnota (excl. IS)	2 668,2	2 868,3	1 768,7	1 550,1	1 546,1
Totaal internationale samenwerking					
Stand Voorjaarsnota (incl. IS)	2 668,2	2 868,3	1 768,7	1 550,1	1 546,1
NIET-BELASTINGONTVANGSTEN					
Stand Miljoenennota 2002 (excl. IS)	2 059,3	1 850,6	1 660,4	1 575,1	1 650,4
3. Technische mutaties					
Niet tot een ijklijn behorend					
aardgasbaten	- 122,4	0,0	0,0	0,0	0,0
diversen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	- 122,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2002	- 122,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Stand Voorjaarsnota (excl. IS)	1 936,9	1 850,6	1 660,4	1 575,1	1 650,4
Totaal internationale samenwerking					
Stand Voorjaarsnota (incl. IS)	1 936,9	1 850,6	1 660,4	1 575,1	1 650,4

Fonds Economische Structuurversterking

Het Fonds Economische Structuurversterking (FES) is een verdeelfonds. Het kasritme van de FES-uitgaven wordt bepaald door de financieringsbehoefte van goedgekeurde FES-projecten, uiteraard passend binnen de budgettaire randvoorwaarden van de FES-wet. De uitgaven betreffen onder andere de Betuweroute en bodemsanering op VINEX-locaties. Daarnaast vindt er vanwege de beoogde openingstelling van de 5e baan een extra inspanning binnen de projectuitvoering Geluidsisolatie Schiphol plaats. De extra inspanning wordt gedekt via een voorfinanciering van het FES in 2002 tot en met 2004. De terugbetaling aan het FES vindt plaats met ingang van 2008 via een verlenging van de heffingsperiode op de luchtvaartsector.

De voorfinanciering en de terugbetaling aan het FES lopen via het Infrafonds en worden verantwoord op de begroting van Verkeer en Waterstaat. Gereserveerde gelden voor Nieuwe Sleutelprojecten in het kader van Vitaliteit Steden zijn in 2001 niet gebruikt. De voorbereiding van deze projecten duurt langer dan verwacht, mede als gevolg van het omvangrijke en complexe karakter van deze projecten. Het bedrag wordt binnen het FES doorgeschoven naar 2002.

De voeding van het FES bestaat naast vrijvallende rentelasten die het gevolg zijn van het verlagen van de staatsschuld met de opbrengst verkoop staatsdeelnemingen, uit een percentage (41,5%) van de totale gasbaten. De aardgasbaten zijn aangepast als gevolg van nieuwe ramingen van de olieprijs en dollarkoers.

Bedragen in miljoenen euro's

AOW-SPAARFONDS	2002	2003	2004	2005	2006
NIET-BELASTINGONTVANGSTEN					
Stand Miljoenennota 2002 (excl. IS)	2 943,3	3 203,9	3 477,5	3 764,9	4 066,5
3. Technische mutaties					
Niet tot een ijklijn behorend					
diversen	- 1,6	- 1,7	- 1,8	- 1,9	- 2,0
	- 1,6	- 1,7	- 1,8	- 1,9	- 2,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2002	- 1,6	- 1,7	- 1,8	- 1,9	- 2,0
Stand Voorjaarsnota (excl. IS)	2 941,7	3 202,2	3 475,7	3 763,0	4 064,6
Totaal internationale samenwerking					
Stand Voorjaarsnota (incl. IS)	2 941,7	3 202,2	3 475,7	3 763,0	4 064,6

AOW-spaarfonds

De omvang van het AOW spaarfonds wijzigt door een storting in het fonds en de doorwerkingen van veranderingen in de rentevoet

Bedragen in miljoenen euro's

DIERGEZONDHEIDSFONDS	2002	2003	2004	2005	2006
UITGAVEN					
Stand Miljoenennota 2002 (excl. IS)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3. Technische mutaties					
Niet tot een ijklijn behorend					
bijdrage aan Inv	36,0	0,0	0,0	0,0	0,0
mkz	36,0	0,0	0,0	0,0	0,0
diversen	7,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	79,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2002	79,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stand Voorjaarsnota (excl. IS)	79,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal internationale samenwerking					
Stand Voorjaarsnota (incl. IS)	79,0	0,0	0,0	0,0	0,0

DIERGEZONDHEIDSFONDS	2002	2003	2004	2005	2006
NIET-BELASTINGONTVANGSTEN					
Stand Miljoenennota 2002 (excl. IS)	2,5	0,0	0,0	0,0	0,0
3. Technische mutaties					
Niet tot een ijklijn behorend					
mkz	36,0	0,0	0,0	0,0	0,0
diversen	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0
	36,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2002	36,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Stand Voorjaarsnota (excl. IS)	38,7	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal internationale samenwerking					
Stand Voorjaarsnota (incl. IS)	38,7	0,0	0,0	0,0	0,0

Diergezondheidsfonds

Ten gunste van de LNV-begroting is een storting gedaan ten behoeve van de BSE-testkosten, de kadaverregeling en voor de kosten van destructie en verbranding van diermeel. De uitgaven aan MKZ hebben betrekking op de opslag, destructie en verbranding van dieren die in 2001 zijn gedood.

Bedragen in miljoenen euro's

ARBEIDSVoorwaarden	2002	2003	2004	2005	2006
UITGAVEN					
Stand Miljoenennota 2002 (excl. IS)	1 605,3	2 705,1	3 822,1	4 991,9	6 214,4
1. Mee- en tegenvallers					
Rijksbegroting in enge zin					
nominale bijstelling	320,5	320,6	323,4	321,2	289,4
Sociale Zekerheid en Arbeidsmarkt					
nominale bijstelling	14,8	16,5	19,1	22,9	23,1
Zorg					
nominale bijstelling	13,8	29,6	34,9	39,2	44,9
	349,1	366,7	377,4	383,3	357,4
3. Technische mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
loonbijstelling 2002	- 1 583,3	- 1 639,8	- 1 645,9	- 1 655,3	- 1 670,1
diversen	- 5,8	- 4,9	- 4,7	- 4,5	- 4,3
Sociale Zekerheid en Arbeidsmarkt					
loonbijstelling 2002	- 209,2	- 215,2	- 218,1	- 221,9	- 222,0
Zorg					
loonbijstelling 2002	- 39,7	- 38,4	- 37,5	- 37,1	- 37,1
Niet tot een ijklijn behorend					
loonbijstelling 2002	- 115,7	- 115,7	- 117,1	- 117,6	- 117,5
diversen	19,2	19,9	19,1	20,0	19,9
	- 1 934,5	- 1 994,1	- 2 004,2	- 2 016,4	- 2 031,1
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2002	- 1 585,4	- 1 627,4	- 1 626,8	- 1 633,0	- 1 673,8
Stand Voorjaarsnota (excl. IS)	19,9	1 077,8	2 195,3	3 358,8	4 540,6
Totaal internationale samenwerking					
Stand Voorjaarsnota (incl. IS)	19,9	1 077,8	2 195,3	3 358,8	4 540,6

Arbeidsvoorwaarden

Op de aanvullende post arbeidsvoorwaarden worden middelen gereserveerd die nodig zijn om de loongevoelige uitgaven op de verschillende begrotingen te indexeren. Door middel van de loonbijstelling die jaarlijks uit de aanvullende post wordt overgeboekt naar de departementale begrotingen worden alle uitgaven op het loonniveau van het desbetreffende jaar gebracht.

Op grond van de macro-economische inzichten in het CEP2002 doen zich tegenvallers voor. Dit wordt met name veroorzaakt door een hogere raming van de contractloonstijging en de sociale lasten in de marktsector in 2002 dan eerder verondersteld. Op basis van stand CEP2002 is de loonbijstellingstranche 2002 uitgedeeld. De uitdeling van de loonbijstelling voor het gedeelte dat niet tot de ijklijn behoort, heeft met name betrekking op de indexering van de rijksbijdrage volksgezondheid.

Bedragen in miljoenen euro's

KOPPELING UITKERINGEN/NOMINALE BIJSTELLING A	2002	2003	2004	2005	2006
UITGAVEN					
Stand Miljoenennota 2002 (excl. IS)	280,4	523,3	730,9	927,0	1 128,6
1. Mee- en tegenvallers					
Sociale Zekerheid en Arbeidsmarkt					
wka fiscaal effect	14,7	14,7	14,7	14,7	14,7
diversen	4,8	9,8	10,1	10,0	9,9
	19,5	24,5	24,8	24,7	24,6
3. Technische mutaties					
Sociale Zekerheid en Arbeidsmarkt					
diversen	- 11,1	0,0	0,0	0,0	0,0
	- 11,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2002	8,4	24,5	24,8	24,7	24,6
Stand Voorjaarsnota (excl. IS)	288,8	547,8	755,7	951,7	1 153,2
Totaal internationale samenwerking					
Stand Voorjaarsnota (incl. IS)	288,8	547,8	755,7	951,7	1 153,2

Koppeling Uitkering/Nominale Bijstelling AKW

Er zijn bijstellingen geweest voor de regelingen die via de Wet Koppeling met Afwijkingmogelijkheden (WKA) worden aangepast aan de nominale ontwikkeling. Het Centraal Economische Plan (CEP) van het Centraal Planbureau levert hiervoor de gegevens. Tevens worden op basis van de CPB-gegevens aanpassingen in de fiscale sfeer doorgerekend. Na aanpassing van statistische correcties op de ijklijn SZA is er op de aanvullende post een bijstelling.

Bedragen in miljoenen euro's

ALGEMEEN	2002	2003	2004	2005	2006
UITGAVEN					
Stand Miljoenennota 2002 (excl. IS)	1 011,2	1 147,0	826,0	875,7	798,0
1. Mee- en tegenvallers					
Rijksbegroting in enge zin					
behoedzaamheidsreserve gf/pf 2001	27,9	0,0	0,0	0,0	0,0
diversen	2,2	0,0	0,0	0,0	0,0
	30,1	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Beleidsmatige mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Ramingstechnische veronderstelling in=uit					
chloortransporten	- 241,1	- 62,6	14,5	- 26,2	0,0
milieu/co2-reductieplan	25,0	0,0	0,0	0,0	0,0
milieu/co2-reductieplan	- 57,4	0,0	0,0	0,0	0,0
uitvoeringskosten fiscale wetsvoorstellen	- 22,1	0,0	0,0	0,0	0,0
suwi/esf/arbvo	106,0	64,8	55,8	55,8	55,8
diversen	24,1	2,5	0,0	0,0	0,0
Sociale Zekerheid en Arbeidsmarkt					
ramingstechnische veronderstelling in=uit	- 129,0	0,0	0,0	0,0	0,0
suwi: bedrijfsplannen	- 113,4	0,0	0,0	0,0	0,0
suwi: transformatiekosten cwi	54,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Zorg					
ramingstechnische veronderstelling in=uit	- 16,5	0,0	0,0	0,0	0,0
	- 369,9	4,7	70,3	29,6	55,8
3. Technische mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
uitbetaling behoedzaamheidsreserve gf/pf 2001	- 387,7	0,0	0,0	0,0	0,0
Niet tot een ijklijn behorend					
btw openbaar vervoer	17,2	- 3,4	- 17,5	- 37,8	0,0
kapitaalstorting cliq	82,0	0,0	0,0	0,0	0,0
diversen	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
	- 278,5	6,6	- 7,5	- 27,8	10,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2002	- 618,3	11,4	62,8	1,9	65,8
Stand Voorjaarsnota (excl. IS)	392,9	1 158,4	888,8	877,6	863,8
Totaal internationale samenwerking					
Stand Voorjaarsnota (incl. IS)	392,9	1 158,4	888,8	877,6	863,8
NIET-BELASTINGONTVANGSTEN					
Stand Miljoenennota 2002 (excl. IS)	3 064,1	2 971,6	2 879,0	- 279,8	- 279,8
2. Beleidsmatige mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
diversen	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
3. Technische mutaties					
Niet tot een ijklijn behorend					
diversen	- 10,0	- 10,0	- 10,0	- 10,0	- 10,0
	- 10,0	- 10,0	- 10,0	- 10,0	- 10,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2002	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stand Voorjaarsnota (excl. IS)	3 064,1	2 971,6	2 879,0	- 279,8	- 279,8
Totaal internationale samenwerking					
Stand Voorjaarsnota (incl. IS)	3 064,1	2 971,6	2 879,0	- 279,8	- 279,8

Algemeen

Op de aanvullende post «Algemeen» worden middelen gereserveerd waarvan op het moment van reservering nog niet expliciet kan worden aangegeven op welke begroting(en) zij uiteindelijk worden verantwoord, of waarvan de exacte omvang nog niet kan worden aangegeven. Daarnaast worden op deze aanvullende post taakstellingen geparkeerd die uiteindelijk door de diverse begrotingen ingevuld worden (bijvoorbeeld de ramingstechnische veronderstelling in=uit bij de eindejaarsmarge).

Ten behoeve van de behoedzaamheidsreserve wordt jaarlijks 227 miljoen euro op het gemeentefonds en het provinciefonds ingehouden. Deze reserve wordt tijdelijk geparkeerd op de aanvullende post. Door de ontwikkeling van de netto gecorrigeerde rijksuitgaven in 2001 wordt in 2002 niet alleen de volledige behoedzaamheidsreserve 2001 aan de gemeenten en provincies uitgekeerd, maar wordt bovendien een extra accres van 160 miljoen euro uitbetaald. Aangezien de netto gecorrigeerde rijksuitgaven bij de Voorlopige Rekening 2001 ten opzichte van de Miljoenennota 2002 hoger uitkwamen, treedt nu een tegenvaller van circa 28 miljoen euro op.

Technisch wordt verondersteld dat het gebruik van de eindejaarsmarge in 2002 even groot is als in 2001. Er is daarom een correctieboeking verwerkt op de aanvullende post, die even groot is als het totaal van de mutaties eindejaarsmarge op de begrotingen (inclusief de eindejaarsmarge voor het rijksbegrotingsdeel van de Sociale Zekerheid en het Budgettair kader Zorg én voor de bandbreedtesystematiek van de homogene groep Internationale Samenwerking).

Voor de afkoop van chloortransporten door AKZO-Nobel wordt 25 miljoen euro gereserveerd.

Gezien een herziene planning van het CO₂-reductieplan wordt de raming in 2002 neerwaarts bijgesteld. Daarnaast worden er middelen voor het reductieplan overgeheveld naar EZ en VenW Voor de uitvoering van fiscale wetten worden middelen overgeheveld naar de begroting van Financiën. Het betreft hier middelen voor de uitvoering van de Regulerende Energie Belasting, het Belastingplan 2002 en de wijziging van het Belastingverdrag met België.

Met de bij Najaarsnota 2001 getroffen budgettaire voorziening (voor een totaalbedrag van 360 miljoen euro) is de ontvlechting en liquidatie van de Arbeidsvoorziening afgedekt voor wat betreft het negatieve eigen vermogen per ultimo 1999 en de exploitatieverliezen 2000 en 2001, het sociaal plan en andere transformatiekosten. Het inzicht in de kosten van de liquidatie zal eerst definitief kunnen worden opgemaakt als de jaarrekening 2001 van Arbvo beschikbaar is. Op grond van de huidige inzichten wordt thans, in aanvulling op bij Najaarsnota beschikbaar gestelde middelen, een additionele voorziening op de aanvullende post getroffen voor twee specifieke posten. Het betreft de affinanciering van het onderhanden werk van Kliq (vooralsnog op circa 70 miljoen euro geraamd) en de kapitaalstorting voor de Stichting voor Vakopleiding (circa 18 miljoen euro). Met het oog op de afwikkeling van het ESF-programma 1994–1999, waarbij ook de ESF-projecten van Arbvo een rol spelen, is op de aanvullende post SUWI/Arbvo/ESF een voorziening opgenoemen voor de periode 2002 tot en met 2006. Daarbij moet worden opgemerkt dat de mogelijke ESF-schade 1997–1999 eerst medio 2003 kan worden vastgesteld, rekening houdend met eventuele bezwaar- en beroepsprocedures. Uit het oogpunt van bestuurlijke stabiliteit zijn met het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV), de Centra voor Werk en Inkomen (CWI) en het BKWI (het Bureau Kettenbeheer Werk en Inkomen) meerjarenafspraken tot en met 2006 over de bedrijfsplannen gemaakt. De voorziening op de aanvullende post voor SUWI is gebruikt in de dekkings-

wijze van de meerjarige afspraken voor de bedrijfsplannen. De transformatiekosten van het CWI zijn hiermee gedekt.

Op grond van herziene inzichten in de uitvoering van projecten die verantwoord worden op de begroting van VenW en het Infracfonds, wordt de raming voor BTW compensatie Openbaar Vervoer aangepast.

Tot slot wordt er een reservering opgenomen voor de kapitaalstorting van de NV Kliq. Deze storting wordt in de (kabinetsreactie op) het rapport Koopmans nader toegelicht en is niet relevant voor het uitgavenkader.

Bedragen in miljoenen euro's

PRIJSBIJSTELLING/INDEXERING WSF	2002	2003	2004	2005	2006
UITGAVEN					
Stand Miljoenennota 2002	732,3	1 137,9	1 480,7	1 827,9	2 132,9
1. Mee- en tegenvallers					
Rijksbegroting in enge zin					
Indexering studiefinanciering	- 0,5	- 8,8	- 0,9	- 6,7	23,0
nominale ontwikkeling:tranche 2002	- 77,9	- 77,9	- 77,9	- 77,9	- 77,9
diversen	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0
Sociale Zekerheid en Arbeidsmarkt					
diversen	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8
Zorg					
diversen	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
	- 71,4	- 79,7	- 71,8	- 77,6	- 47,9
3. Technische mutaties					
Niet tot een ijklijn behorend					
Indexering studiefinanciering	- 0,4	- 21,6	- 12,5	- 8,7	8,8
diversen	11,0	- 1,7	- 1,7	- 1,7	- 1,7
	10,6	- 23,3	- 14,2	- 10,4	7,1
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2002	- 60,8	- 103,0	- 86,0	- 88,0	- 40,8
Stand Voorjaarsnota	671,5	1 034,8	1 394,7	1 739,9	2 092,1

Prijsbijstelling/Indexering WSF

Als gevolg van de gewijzigde prijsontwikkeling in het jaar 2002 ten opzichte van eerdere ramingen, is de raming van de prijsbijstelling gewijzigd. Ditzelfde geldt voor de raming voor de studiefinanciering. De uitdeling van de tranche 2002, vanuit de aanvullende post prijsbijstelling, is vooralsnog aangehouden.

SZA	2002	2003	2004	2005	2006
UITGAVEN					
Stand Miljoenennota 2002	54 101,4	56 082,3	57 660,1	59 577,4	61 379,3
1. Mee- en tegenvallers					
<i>Sociale Zekerheid en Arbeidsmarkt</i>					
ww	- 59,1	- 59,1	- 59,1	- 59,1	- 59,1
volume fwi	95,1	95,1	95,1	95,1	95,1
arbeidsmarktmiddelen	- 118,0				
overige lasten uww	64,6	58,3	58,3	58,3	58,3
rea	38,3	38,3	38,3	38,3	38,3
wao	- 70,8	- 70,8	- 70,8	- 70,8	- 70,8
volume vangnet zw	- 18,1	- 18,1	- 18,1	- 18,1	- 18,1
financiering loopbaanonderbreking	- 17,1				
nominale bijstellingen en wka	39,4	64,6	67,5	71,2	71,4
diversen	8,1	37,2	34,2	32,1	32,2
Totaal	- 37,6	145,5	145,4	147,0	147,3

SZA	2002	2003	2004	2005	2006
2. Beleidsmatige mutaties					
<i>Sociale Zekerheid en Arbeidsmarkt</i>					
bedrijfsplannen bkwi	28,1				
bedrijfsplannen cwi	45,3				
bedrijfsplannen uwv	67,5				
arboconvenanten intertemporele compensatie	- 10,0		5	5	
langlaag intertemporele compensatie	- 47,3	26,8	21,7	- 12,4	11,2
agenda toekomst intertemporele compensatie	- 6,1	25,3	- 29,8	41,7	19,5
suwi: bedrijfsplannen	- 113,4				
suwi: transformatiekosten cwi	54,5				
eindejaarsmarge	129				
ramingstechnische veronderstelling in=uit	- 129				
diversen	5	2,1	2,2	2,1	2,2
Totaal	23,6	3,6	- 0,9	36,4	32,9
3. Technische mutaties					
<i>Sociale Zekerheid en Arbeidsmarkt</i>					
diversen	28,9	46,4	46,4	46,9	46,9
Totaal	28,9	46,4	46,4	46,9	46,9
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2002	14,9	195,7	191,7	230,5	227,1
Stand Voorjaarsnota	54 116,3	56 278,0	57 851,8	59 807,9	61 606,5
NIET-BELASTINGONTVANGSTEN					
Stand Miljoenennota 2002	947,3	1 385,20	1 409,10	1 434,40	1 596,40
1. Mee- en tegenvallers					
<i>Sociale Zekerheid en Arbeidsmarkt</i>					
ontvangsten	13,1	13,1	13,1	13,1	13,1
diversen	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Totaal	13,2	13,2	13,2	13,2	13,2
2. Beleidsmatige mutaties					
<i>Sociale Zekerheid en Arbeidsmarkt</i>					
diversen	1	1	1	1	1
Totaal	1	1	1	1	1
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2002	14,2	14,2	14,2	14,2	14,2
Stand Voorjaarsnota	961,5	1 399,4	1 423,3	1 448,6	1 610,6

Sociale Zaken en Arbeidsmarkt

De aanpassingen van de uitgaven binnen de sector SZA kennen verschillende oorzaken. In de eerste plaats zijn enkele uitgavencategorieën beleidsmatig verhoogd. Daarnaast hebben de nieuwe ramingen van het CPB zoals gepubliceerd in het Centraal Economisch Plan (CEP) hun weerslag gehad op de sociale zekerheidsuitgaven. In deze ramingen loopt de werkloze beroepsbevolking in 2002 naar verwachting op met 10 000 tot 290 000 personen ten opzichte van de Miljoenennota 2002. De contractloonontwikkeling wordt door het CPB 0,25 procentpunt hoger ingeschat en de prijsontwikkeling van de netto materiële overheidsconsumptie valt 0,6 procentpunt lager uit. De meest recente uitvoeringsgegevens over 2001 en begin 2002 geven aanleiding de groei van de uitgaven enigszins te mitigeren. De volumeramingen van de werkloosheidsregelingen Awf en Wgf zijn op basis van deze beide ontwikkelingen aangepast. Naar verwachting loopt vanaf 2003 de werkloosheid ten opzichte van de Miljoenennota 2002 op. Zichtbaar is de technische doorwerking van een per saldo beperkte neerwaartse bijstelling van de werkloosheid voor 2002. De nieuwe CPB-cijfers hebben een stijging van de uitkeringslasten van de uit het Fonds Werk en Inkomen betaalde bijstandsuitkeringen tot gevolg. Voor de arbeidsmarkt middelen WIW en I/D-banen wordt een lager budgettair beslag geraamd ten opzichte van de ontwerpbegroting 2002. Bij de

WIW ligt de motivatie voor de bijstelling in een lagere volumegroei voor de WIW-dienstbetrekkingen en -werkervaringsplaatsen. Bij de I/D-banen is sprake van een lagere gemiddelde prijs per baan. Dit komt doordat er minder personen in banen met de hoogste subsidie categorie terecht zijn gekomen. Daarnaast is het budgettaire beslag voor de ID-banen iets lager doordat de verwachting van het aantal Doorstroombanen dat uiteindelijk bereikt zal worden is bijgesteld.

Op basis van de uitvoeringsinformatie van het UWV zijn de REA-uitgaven opwaarts bijgesteld. De WAO-uitgaven worden lager ingeschat. Hier ligt een lager aantal uitkeringen en een hogere gemiddelde uitkering aan ten grondslag. De uitgaven aan het aantal Vangnetuitkeringen is op basis van uitvoeringsinformatie van het UWV neerwaarts aangepast. De uitvoeringsgegevens van de Wet Financiering Loopbaanonderbreking geven aan dat de budgetten neerwaarts aangepast kunnen worden.

Op basis van de Wet Koppeling met Afwijkingmogelijkheden (WKA) is de uitkeringshoogte gekoppeld aan de loonontwikkeling. Naast dit effect vinden er ook nominale aanpassingen plaats vanwege een aantal andere nominale bijstellingen in het Centraal Economisch Plan.

Uit het oogpunt van bestuurlijke stabiliteit zijn met het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV), de Centra voor Werk en Inkomen (CWI) en het BKWI (het Bureau Ketenbeheer Werk en Inkomen) afspraken tot en met 2006 over de bedrijfsplannen gemaakt.

Intertemporele compensaties zijn mogelijk gemaakt voor drie beleidsonderdelen. Ten eerste zijn de uitgaven voor de verbetering van arbeidsomstandigheden via arboconvenanten herschikt. Door vertraging in de uitvoering vallen de uitgaven in 2002 lager uit en die 2004 en 2005 hoger. Ten tweede voor de uitvoering van de motie Noorman-Den Uyl (de «Langlaag» regeling). Op grond van nadere inzichten wordt de toeslag voor mensen die ten minste drie jaar op een inkomen rond het sociale minimum zitten en geen arbeidsmarktperspectief hebben, in plaats van eens in de drie jaar nu jaarlijks uitbetaald. Dit maakt een herschikking van middelen noodzakelijk. Ten slotte is voor de uitvoering van de bestuurlijke afspraken bij de Agenda voor de Toekomst een herschikking noodzakelijk van middelen. Na overleg tussen Rijk en gemeenten over de Agenda voor de Toekomst is gebleken dat de aanvankelijke inzet om al in 2004 een uitstroom van 40% uit het overeengekomen trajecten te realiseren, pas in 2006 worden gerealiseerd.

De nog resterende voorziening op de aanvullende post voor SUWI in 2002 is ingezet voor de hierboven beschreven afspraken voor de bedrijfsplannen. Deze middelen zijn onder meer aangewend ter dekking van de transformatiekosten van het CWI.

De eindejaarsmarge van SZW wordt gebruikt om de uitvoering van vertraagde projecten en overlopende betalingen mogelijk te maken. Dit is bijvoorbeeld het geval bij de uitfinanciering van SUWI-projecten en de uitvoering van de afspraken voor de Agenda voor de Toekomst.

Bedragen in miljoenen euro's

Zorg	2002	2003	2004	2005	2006
UITGAVEN					
Stand Miljoenennota 2002	39 254,5	41 547,4	43 578,7	45 654,1	47 733,4
1. Mee- en tegenvallers					
Zorg					
loon- en prijsbijstelling ccep	154,7	154,7	154,7	154,7	154,7
loon- en prijscompensatie	81,4	81,4	81,4	81,4	81,4
nominale bijstelling	13,8	29,6	34,9	39,2	44,9
diversen	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
	250,1	265,9	271,2	275,5	281,2

Zorg	2002	2003	2004	2005	2006
2. Beleidsmatige mutaties					
Zorg					
aanpak wachtlijsten	290,0	230,0	230,0	230,0	230,0
ic-capaciteit	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0
opleiding verpleegkundigen	15,0	0,0	0,0	0,0	0,0
hogere instroom agio's	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
toename pgb's	13,0	13,0	13,0	13,0	13,0
geneesmiddelen	26,2	- 33,9	- 33,9	- 33,9	- 33,9
anw diensten huisartsen	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0
meningokokken c	47,7	0,0	0,0	0,0	0,0
onderuitputting bouw	- 50,0	0,0	0,0	0,0	0,0
maatschappelijke opvang	18,0	18,0	18,0	18,0	18,0
palliatieve zorg	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
ramingstechnische veronderstelling in=uit	- 16,5	0,0	0,0	0,0	0,0
terrorismebestrijding	14,8	5,9	4,6	4,6	4,6
diversen	14,2	- 4,2	0,0	- 1,4	0,7
	424,4	280,8	283,7	282,3	284,4
3. Technische mutaties					
Zorg					
diversen	- 46,2	- 46,4	- 46,2	- 46,7	- 46,7
	- 46,2	- 46,4	- 46,2	- 46,7	- 46,7
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2002	628,4	500,2	508,6	511,1	518,9
Stand Voorjaarsnota	39 882,9	42 047,6	44 087,3	46 165,2	48 252,3
NIET-BELASTINGONTVANGSTEN					
Stand Miljoenennota 2002	2 574,1	2 650,9	2 693,1	2 736,9	2 780,8
3. Technische mutaties					
Zorg					
diversen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2002	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stand Voorjaarsnota	2 574,1	2 650,9	2 693,1	2 736,9	2 780,8

Zorg

Vooraf binnen de gehandicaptensector en ouderenzorg begint de wachtlijstaanpak vruchten af te werpen. Door de extra middelen die hiervoor beschikbaar zijn gesteld, op voorwaarde dat er ook daadwerkelijk extra productie wordt geleverd («boter bij de vis») is de productie in deze sectoren inmiddels fors gestegen. Het kabinet ondersteunt de voorzetting van de wachtlijstaanpak door het beschikbaar stellen van extra middelen voor het realiseren van extra productie. Speciale aandacht gaat verder uit naar het uitbreiden van de capaciteit van de intensive care. Extra opleidingscapaciteit is onmisbaar voor verdere reductie van wachtlijsten, daarom wordt ook extra geld uitgetrokken voor opleidingen van verpleeg- en verloskundigen en voor assistenten geneeskunde in opleiding. Doordat – eveneens in het kader van de wachtlijstaanpak – het aantal persoonsgebonden budgetten sterk stijgt (voor 2002 wordt uitgegaan van een groei van ca 15 000 PGB's), is extra geld beschikbaar gesteld voor de uitvoering van deze regelingen.

Op het terrein van de geneesmiddelen zijn vooral eenmalige besparingsverliezen opgetreden. Verder is extra geld uitgetrokken ter compensatie van de gestegen kosten van dure geneesmiddelen in de ziekenhuizen. Ter compensatie hiervan zijn additionele maatregelen genomen bij de geneesmiddelenuitgaven; de belangrijkste daarvan is een verhoging van

de clawback van kortingen en bonussen van apothekers en een verlaging van de verzekeraarsbudgetten.

Voor de vergoeding van avond-, nacht-, en weekenddiensten van huisartsen zijn extra middelen vrijgemaakt. Verder is geld vrijgemaakt voor meningokokkenvaccinaties. De middelen worden besteed aan een eenmalige inhaalcampagne voor inenting voor personen van 1 tot 18 jaar. Structureel is voorzien in inenting voor zuigelingen tot 1 jaar. Ten slotte wordt rekening gehouden met een incidentele onderuitputting bij de bouw.

Naar aanleiding van de Nota van Wijziging die is ingediend bij de behandeling van de VWS-begroting 2002 wordt extra geld vrijgemaakt voor de maatschappelijke opvang. Naar aanleiding van het amendement Rouvoet wordt extra geld uitgetrokken voor de palliatieve zorg.

De intensivering ter bestrijding van het terrorisme worden, zoals verwoord in het actieplan terrorisme dat 5 oktober 2001 naar de Tweede Kamer is gestuurd, nu meerjarig verwerkt.

Beschouwing amendementen

Tijdens de plenaire behandeling van de Najaarsnota 2001 heb ik u een beschouwing toegezegd over de wijze waarop de regering omgaat met door de Tweede Kamer aangenomen amendementen op een begrotingswet. Dit naar aanleiding van een discussie met de heer Van der Vlies over het door de regering terugdraaien van een uitgavenverhogend amendement.

Karakter van een begrotingswet

De rijksbegroting vervult een aantal belangrijke functies. Zo zijn er de controlefunctie, de macro-economische functie, de beheerstechnische functie, de allocatiefunctie en de autorisatiefunctie. Bij de laatste twee functies wordt hieronder stilgestaan omdat deze relevant zijn voor de wijze waarop de regering omgaat met amendementen.

De autorisatiefunctie van de begroting brengt met zich mee dat voor het doen van uitgaven de regering gebonden is aan voorafgaande machtiging (autorisatie) van het parlement. De opgenomen bedragen in de begroting zijn maxima. Er mag niet meer worden uitgegeven, wel minder. Met andere woorden, de parlementaire machtiging houdt geen verplichting in tot het doen van uitgaven. De allocatiefunctie ligt in het verlengde van de autorisatiefunctie. In de begroting komen bepaalde beleidskeuzes die de regering maakt tot uitdrukking. Net als bij gewone wetsvoorstellen bezit de Tweede Kamer voor begrotingswetsvoorstellen het recht van amendement. Bij de parlementaire behandeling kan de Tweede Kamer met behulp van moties en amendementen bepaalde eigen keuzes afdwingen.

Amendementen tot verhoging van de uitgaven of verplichtingen plegen gepaard te gaan met voorstellen tot dekking. Dat betekent dat het ene begrotingsartikel wordt verlaagd en een ander begrotingsartikel wordt verhoogd. Dat is niet verplicht, maar is wel een goed gebruik dat over het algemeen door uw Kamer, tot tevredenheid van de regering, wordt toegepast. Overigens strekt de gekozen dekking niet altijd tot tevredenheid.

Wanneer de Tweede Kamer een amendement inbrengt, zal de betrokken minister in zijn reactie aangeven of hij het voorgestelde amendement aanvaardt dan wel ontraadt. In het laatste geval kan dat op inhoudelijke gronden zijn, maar ook omdat er geen deugdelijke dekking is aangegeven dan wel dat het een technisch niet uitvoerbaar amendement is. Als een minister zeer zwaarwegende inhoudelijke bezwaren heeft tegen het amendement zal hij het amendement niet alleen ontraden maar zelfs het onaanvaardbaar erover uitspreken.

Wanneer een amendement door de Tweede Kamer wordt aangenomen, maakt het daarmee onderdeel uit van de begroting. Een amendement dat leidt tot een verhoging van een begrotingsartikel betekent net als bij de begroting zelf, dat de regering gemachtigd is tot het doen van uitgaven tot het vastgestelde maximum. Verhoging van een begrotingspost brengt derhalve juridisch gezien geen verplichting tot besteding van de gelden met zich mee. Politiek is er natuurlijk wel een commitment. Dit commitment krijgt binnen het kader van de VBTB-begroting overigens vooral vorm door het – binnen de vastgestelde budgettaire ruimte – realiseren van de doelstellingen. Het maximaal uitputten van een begrotingsartikel is uiteraard geen doel op zich. Als een begrotingsartikel wordt verlaagd betekent dit dat de regering niet meer uitgaven mag doen dan het vastgestelde lagere maximum. Wanneer een amendement beide elementen in zich draagt en zowel een begrotingsartikel verhoogt en tegelijkertijd een ander begrotingsartikel verlaagt, geldt voor de afzonderlijke begrotingsartikelen hetgeen hierboven is opgemerkt.

Het uitgangspunt is dat de regering aangenomen amendementen van de Tweede Kamer naar letter en geest uitvoert. Wanneer gedurende het jaar blijkt dat een betrokken minister het amendement niet *wil* uitvoeren (op inhoudelijke gronden of vanwege ondegelijke dekking) of niet *kan* uitvoeren (technisch niet uitvoerbaar) geldt het volgende. Bij een uitgavenverhogend amendement is hij gemachtigd om tot een bepaald maximum uitgaven te doen. Hij is daartoe, zoals hierboven reeds vermeld, niet verplicht. Hij kan in dat geval de Tweede Kamer via een brief informeren dat hij het amendement niet uitvoert. De mogelijkheid bestaat dit via een suppletore begroting aan de Tweede Kamer voor te leggen, dit is echter niet strikt noodzakelijk.

Is een begrotingsartikel verlaagd en de betrokken minister wil het amendement niet uitvoeren dan moet hij dit via een suppletore wet aan de Tweede Kamer voorleggen. Als de Tweede Kamer met de suppletore wet instemt en daarmee het uitgavenverlagende amendement teruggedraait, wordt de betrokken minister gemachtigd tot het doen van hogere uitgaven tot het nieuwe vastgestelde maximum.

Er zijn twee recente gevallen waarin uitgavenverhogende amendementen via suppletore wetten expliciet zijn teruggedraaid. Het eerste geval betreft het amendement-Schreijer-Pierik (kamerstukken II, 27 780 nr 4) bij eerste suppletore bij de begroting 2001 van LNV dat gericht was op verhoging van het Noodfonds MKZ. Nadat dit amendement in de eerste suppletore begroting was verwerkt is het vervolgens door de minister van LNV in de tweede suppletore begroting door een tegengestelde mutatie ongedaan gemaakt. Door het aannemen van de tweede suppletore wet is de Tweede Kamer met deze mutatie akkoord gegaan. In de toelichting is expliciet gemeld dat hiermee het amendement werd teruggedraaid.

Het tweede voorbeeld betreft het niet uitvoeren van het amendement-Dijsselbloem (kamerstukken II, 27 754, nr 6) dat werd ingediend bij de eerste suppletore begroting 2001 van V&W. Bij de tweede suppletore begroting is dit teruggedraaid. Hierover is de Kamer door de minister van V&W via een brief geïnformeerd. Het amendement is niet uitgevoerd wegens de niet haalbaar geachte dekking. Overigens heeft de Tweede Kamer bij de behandeling van het Infrastructuurfonds 2002 een nieuw amendement-Dijsselbloem (kamerstukken II, 28 000A nr 8) aangenomen met een zelfde strekking maar met een andere dekking. De regering zal het amendement in 2002 uitvoeren.

De structurele doorwerking

Wanneer een amendement op een begrotingswet wordt ingediend bij de behandeling van de begrotingswet, dan heeft het amendement alleen betrekking op het desbetreffende begrotingsjaar. Wordt het amendement ingediend bij de behandeling van de eerste of de tweede suppletore wet van een begroting dan heeft het alleen betrekking op het uitvoeringsjaar. Het is aan de regering om eventuele, door de indieners van het amendement gewenste, structurele doorwerking al dan niet in de meerjarencijfers te verwerken. De regering is daartoe op voorhand niet verplicht. Immers de meerjarencijfers van een begroting vallen niet onder het autorisatierecht van de Tweede Kamer. In de praktijk komt het echter zelden voor dat een door de indieners van een amendement gewenste structurele doorwerking niet wordt verwerkt. In het geval van het amendement-Bakker c.s. inzake de lokale en regionale omroepen heeft de regering de structurele doorwerking van het amendement *voorlopig* niet verwerkt. De regering heeft het amendement wel voor het uitvoeringsjaar 2001 uitgevoerd. De structurele doorwerking is aangehouden in afwachting van de uitkomsten van een onderzoek. Bij Voorjaarsnota 2002 wordt uiteindelijk de structurele doorwerking bezien.

Ook komt het voor dat de regering zelf besluit om aan een amendement

structurele doorwerking te geven. Dat was het geval bij het amendement-Koenders (kamerstukken II, 27 162, nr. 5) tot instelling van een Vredesfonds op de eerste suppletore begroting van de begroting 2000 van Buitenlandse Zaken. Bij HGIS-besluitvorming 2000 is het Vredesfonds ingesteld. Het amendement had betrekking op de eerste suppletore begroting, dus gold het alleen voor 2000. De regering heeft toen besloten om het amendement structureel te verwerken. Deze «uitbreiding» was in de geest van het amendement.

Ten slotte kan er bij de uitvoering van een amendement sprake zijn van voortschrijdend inzicht. Zo is om uitvoering te geven aan de motie-Harrewijn (kamerstukken II, 27 162, nr.5), in overleg met de Tweede Kamer besloten dat ook andere activiteiten (zgn «CIMIC-activiteiten») onder het bovengenoemde Vredesfonds kunnen worden gebracht. Ook is het mogelijk dat de voorgestelde dekking in overleg met de Tweede Kamer anders wordt ingevuld.